

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของภาคใต้และการกระจายตัวของพื้นที่ผลิต และปริมาณผลผลิตผักและผลไม้

เนื้อหาในบทนี้แบ่งเป็น 2 ตอนสำคัญคือ สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา และสภาพทั่วไปของการผลิตผักและผลไม้และปริมาณผลผลิตผักผลไม้ที่สำคัญของภาคใต้ รวมถึงแสดงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ผลิตและปริมาณผลผลิตเพื่อเป็นการทำความเข้าใจกับสภาพของการผลิตผักผลไม้ในภาคใต้

3.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

ขอบเขตของพื้นที่ศึกษาคั้งนี้คือพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ข้อมูลที่เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของพื้นที่ศึกษาจะประกอบด้วยข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม

3.1.1 ลักษณะทางกายภาพ

3.1.1.1 ขนาดและที่ตั้ง

ภาคใต้ของประเทศไทยตั้งอยู่บนคาบสมุทรมอินเดีย เป็นส่วนที่แผ่นดินแคบยื่นออกไปเป็นแหลม ตั้งอยู่ระหว่างทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดียกับทะเลจีนใต้ มหาสมุทรแปซิฟิก มีความยาวจากเหนือจดใต้ประมาณ 750 กิโลเมตร ด้านทิศตะวันออกส่วนที่กว้างที่สุดประมาณ 200 กิโลเมตร ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ภาคใต้แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 14 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา นราธิวาส โดยแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 ส่วน คือการปกครองส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย 14 จังหวัด 143 อำเภอ 8 กิ่งอำเภอ 1,083 ตำบล และ 8,134 หมู่บ้าน การปกครองส่วนท้องถิ่นประกอบด้วยเทศบาลนคร 3 แห่ง เทศบาลเมือง 15 แห่ง เทศบาลตำบล 11 แห่ง และสุขาภิบาล 140 แห่ง มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 70,715.19 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 13.78 ของพื้นที่ทั้งประเทศ มีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และประเทศสหภาพพม่า

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอ่าวไทย

ทิศใต้ ติดต่อกับประเทศมาเลเซีย

ทิศตะวันตก ติดต่อกับประเทศสหภาพพม่า และทะเลอันดามัน

3.1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ภาคใต้มีลักษณะเป็นคาบสมุทร มีทะเลขนานทั้งสองด้าน คือ อ่าวไทยทางฝั่งตะวันออก และทะเลอันดามันทางฝั่งตะวันตก สภาพภูมิประเทศเป็นภูเขาทอดยาวเป็นแนวเหนือ-ใต้หลายเทือก มีแนวเทือกเขาภูเก็ททอดยาวตั้งแต่จังหวัดชุมพรถึงจังหวัดพังงา และทิวเขานครศรีธรรมราชไปจนถึงจังหวัดสตูล ทิวเขาทั้งสองนี้ทอดยาวไปทางตอนกลางของภาค ส่วนทางใต้สุดของภาค มีทิวเขาสันกาลาคีรีทอดยาวในแนวตะวันออก-ตะวันตก และเป็นเส้นกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับมาเลเซีย ภาคใต้แบ่งภูมิประเทศออกเป็น 2 บริเวณดังนี้

บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกติดกับอ่าวไทย ประกอบด้วย จังหวัดชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ลักษณะฝั่งทะเลราบเรียบ มีเขตน้ำตื้นกว้างขวาง มีที่ราบแคบ ตั้งแต่จังหวัดชุมพรลงไปจนถึงจังหวัดนราธิวาส มีหาดทรายสวยงามหลายแห่ง และมีแม่น้ำสายสั้นๆ ที่เกิดจากภูเขาทางตอนกลางของภาค

บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกติดกับทะเลอันดามัน ประกอบด้วย จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล ภูมิประเทศเป็นที่ราบ มีชายฝั่งทะเลเว้าแหว่ง มีอ่าวและเกาะต่างๆ มากมาย บริเวณชายฝั่งทะเลบางแห่งมีน้ำทะเลท่วมถึง มีป่าชายเลนขึ้นอยู่ตั้งแต่อ่าวพังงาลงไปจนถึงจังหวัดสตูล

3.1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

เนื่องจากภาคใต้ของประเทศไทยมีลักษณะเป็นคาบสมุทรยื่นออกไปในทะเล ทำให้มีภูมิอากาศและฤดูกาลแตกต่างจากภาคอื่นๆ คือ อุณหภูมิเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก อากาศไม่หนาวจัดและไม่ร้อนจัด มีฝนตกเกือบทั้งปี โดยพื้นที่ทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกมีฝนตกเต็มที่ในฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ส่วนในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ลมหนาวซึ่งพัดผ่านอ่าวไทยเข้าสู่ภาคใต้จะนำความชุ่มชื้นมาด้วย ทำให้พื้นที่ทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกมีฝนตกเต็มที่ในช่วงนี้ ขณะที่พื้นที่ในภาคอื่นๆ ของประเทศเป็นฤดูหนาว นอกจากนั้นในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ซึ่งมรสุมตะวันออกเฉียงเหนืออ่อนตัวลง จะมีลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งเกิดจากบริเวณความกดอากาศสูงในทะเลจีนใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย ลมนี้เป็นลมร้อนและชื้น ทำให้อุณหภูมิเริ่มสูงขึ้นจนกลายเป็นฤดูร้อนไปจนถึงเดือนเมษายน หรืออาจเลยไปจนถึงเดือนพฤษภาคม แต่เนื่องจากภาคใต้เป็นคาบสมุทรโอบล้อมด้วยน้ำ อุณหภูมิจึงเปลี่ยนแปลงไม่มากนักและมีฝนตกเป็นครั้งคราว ดังนั้นเมื่อแบ่งฤดูกาลของภาคใต้แล้วจะมีเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูแล้ง (หรือฤดูร้อน) กับฤดูฝน ฤดูแล้งจะอยู่ในช่วงเดือนมกราคม-เมษายน โดยจังหวัดทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันออก มีช่วงแห้งแล้งในเดือนกุมภาพันธ์ถึงเมษายนเป็นส่วนใหญ่ ส่วนจังหวัดทางชายฝั่งทะเลด้านตะวันตกมีช่วงแห้งแล้งในเดือนมกราคม-มีนาคมเป็นส่วนใหญ่ เดือนอื่นๆ นอกเหนือจากนั้นเป็นช่วงฤดูฝน

จากการเก็บสถิติอุณหภูมิของรายจังหวัดบางจังหวัดในภาคใต้โดยกรมอุตุนิยมวิทยา แสดงให้เห็นว่าภาคใต้มีความแตกต่างของอุณหภูมิไม่มากนักเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากชายฝั่งทั้งสองด้านของภาคติดทะเล (ตารางที่ 3.1)

ตารางที่ 3.1 แสดงอุณหภูมิเฉลี่ยรายจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ. 2538-2542

จังหวัด	2538	2839	2540	2541	2542
ชุมพร	27.1	26.8	27.2	27.8	26.6
นครศรีธรรมราช	27.1	27	27.2	27.8	26.9
สงขลา	27.7	27.6	27.9	28.4	27.6
สุราษฎร์ธานี	26.8	26.7	-	-	-
กระบี่	-	-	-	-	-
ตรัง	27.1	-	27.36	27.9	26.7
ภูเก็ต	28.1	28	28.3	28.7	27.8
ระนอง	27.3	27.1	27.4	27.9	26.7
สตูล	27.6	27.3	27.6	-	27.1
นราธิวาส	27	26.9	27.1	27.7	-
ปัตตานี	27	26.9	27.1	27.7	27.7

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

3.1.2 ทรัพยากรธรรมชาติ

ภาคใต้เป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญของประเทศ มีทั้งป่าไม้ แร่ธาตุชนิดต่างๆ และยังเป็นแหล่งปลูกพืชเศรษฐกิจหลักของประเทศ ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน กาแฟ มะพร้าว และไม้ผล นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งประมงทะเลทั้งทางด้านอ่าวไทยและทะเลอันดามัน

3.1.2.1 ป่าไม้

ป่าไม้ของภาคใต้เป็น ป่าดงดิบ มีอาณาเขตปกคลุมบริเวณภูเขาสูงและป่าชายเลน บริเวณที่ราบฝั่งทะเล มีไม้ที่มีค่าทางเศรษฐกิจมากมาย เช่น ไม้ยาง กระบาก ยมหอม มะหาด เคี่ยม และหลุมพอ เป็นต้น และตามชายทะเลในที่ดินเลน มีป่าชายเลนน้ำเค็ม มีไม้โกงกาง และประสก เป็นต้น

เนื้อที่ป่าไม้ในภาคใต้กระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละต่อเนื้อที่ของแต่ละจังหวัดได้ดังนี้ (ตารางที่ 3.2)

ตารางที่ 3.2 แสดงสัดส่วนเนื้อที่ป่าไม้ของภาคใต้ปี พ.ศ. 2541 เป็นรายจังหวัด

จังหวัด/ภาค	เนื้อที่ ทั้งหมด	เนื้อที่ป่าสงวนแห่งชาติ	เนื้อที่ป่าไม้ 2541	
	ตร.กม.	ตร.กม.	ตร.กม.	%
1.ชุมพร	6,009.01	3,110.55	1,019	16.96
2.ระนอง	3,298.05	2,227.68	1,064	32.26
3.พังงา	4,170.89	2,408.68	1,142	27.38
4.สุราษฎร์ธานี	12,891.47	5,829.75	3,011	23.36
5.ภูเก็ต	543.03	169.30	24	4.42
6.กระบี่	4,708.51	2,265.52	319	6.77
7.นครศรีธรรมราช	9,942.50	3,079.45	1,229	12.36
8.ตรัง	4,917.52	2,361.28	935	19.01
9.พัทลุง	3,424.47	1,210.35	438	12.79
10.สตูล	2,478.98	1,167.96	528	21.30
11.สงขลา	7,393.89	2,010.67	572	7.74
12.ปัตตานี	1,940.36	159.44	44	2.27
13.ยะลา	4,521.08	1,069.48	1,115	24.66
14.นราธิวาส	4,475.43	1,113.04	685	15.31
ภาคใต้	70,715.19	28,183.15	12,125	17.15

ที่มา : กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในปี พ.ศ. 2541 จังหวัดที่มีเนื้อที่ป่าไม้คิดเป็นสัดส่วนต่อเนื้อที่ทั้งหมดของจังหวัดมากที่สุดได้แก่ จังหวัดระนอง คิดเป็นร้อยละ 32.26 รองลงมาได้แก่ จังหวัดพังงา ยะลา สุราษฎร์ธานี สตูล ตรัง ชุมพร นราธิวาส พัทลุง นครศรีธรรมราช สงขลา กระบี่ ภูเก็ต และปัตตานี โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27.38 24.66 23.36 21.30 19.01 16.96 15.31 12.79 12.36 7.74 6.77 4.42 และ 2.27 ตามลำดับ

นอกจากนี้เมื่อคิดเนื้อที่ป่าไม้ที่เหลืออยู่ของภาคได้ในปี พ.ศ. 2541 พบว่าเนื้อที่ป่าไม้ของเหลืออยู่เพียงร้อยละ 17.15 เท่านั้น

3.1.2.2 แร่ธาตุ

ภาคได้มีแร่ธาตุชนิดต่างๆกระจายอยู่ทุกจังหวัดของภาคมากกว่า 20 ชนิด แร่ที่สำคัญได้แก่ ดีบุก วุลแฟรม แบไรท์ แทนตาไลต์ โคลัมไบท์ ฟลูออไรท์ แมงกานีส ลิกไนต์ หินปูน ยิปซัม ทั้งสะเตน แร่ธาตุดังกล่าวเป็นแร่ธาตุทางเศรษฐกิจที่สำคัญซึ่งในอดีตเคยทำรายได้ให้แก่ประเทศเป็นจำนวนมาก แร่ดีบุกเป็นแร่ที่ทำรายได้สูงสุดให้แก่ภาคได้และประเทศ เป็นแร่ที่กระจายอยู่เกือบทุกจังหวัดของภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะการเกิดของแร่จะเป็นการสะสมตัวในลักษณะของลานแร่ทั้งบนบกและในทะเล จึงเป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์สูง โดยเฉพาะบริเวณจังหวัดทางด้านตะวันตก คือ จังหวัดพังงา ภูเก็ต ระนอง ซึ่งบริเวณจังหวัดดังกล่าวได้มีการทำแร่ดีบุกมานาน นอกจากนี้ยังมีถ่านหินซึ่งเป็นแหล่งพลังงานสำคัญของประเทศที่จังหวัดกระบี่ ปัจจุบันได้ใช้ประโยชน์ถ่านหินเป็นวัตถุดิบโรงไฟฟ้าที่จังหวัดกระบี่เป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังพบถ่านหินที่แหล่งอื่นๆใน จ. สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรังและ ยะลา

ในปี พ.ศ. 2540 ภาคได้มีการผลิตแร่ที่สำคัญๆ มากกว่า 20 ชนิด และแร่ที่มีการผลิตมากที่สุดของภาค คือ แร่ยิปซัม ผลิตได้สูงถึง 5,864,341 ตัน มีเหมืองผลิตอยู่ในจังหวัด นครศรีธรรมราช และสงขลา แร่ที่มีการผลิตรองลงมาได้แก่ หินปูน (ใช้ในอุตสาหกรรมซีเมนต์) หินปูน(หินอุตสาหกรรมชนิดก่อสร้าง) แกรนิต หินดินดาน มีปริมาณการผลิตเท่ากับ 4,337,332 ตัน 2,992,673 ตัน 914,312 ตัน และ 433,128 ตัน ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ)

3.1.2.3 น้ำ

เนื่องจากภาคได้อยู่ในเขตภูมิอากาศแบบมรสุมเมืองร้อน โดยอยู่ในอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ อิทธิพลของลมมรสุมทำให้ภาคได้มีฝนตกตลอดปี ลักษณะภูมิอากาศดังกล่าวทำให้ภาคได้มีข้อได้เปรียบเรื่องความอุดมสมบูรณ์ของน้ำ แหล่งน้ำธรรมชาติของภาคได้ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่มน้ำคือ

3.1.2.3.1 กลุ่มน้ำทางทิศตะวันออกเฉียงใต้

ประกอบด้วยแม่น้ำและลำคลองที่สำคัญหลายสายคือ

คลองท่าแซะ ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูเก็ต คลองนี้จะไหลลงสู่ทางทิศใต้ ผ่าน อ.ท่าแซะ จ.ชุมพร และไหลลงสู่อ่าวไทยที่บริเวณ อ.เมือง จ.ชุมพร

คลองสวี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูเก็ต เป็นคลองสั้นๆไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่าน อ.สวี จ.ชุมพร ลงสู่อ่าวไทย

คลองหลังสวน ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูเก็ต คลองนี้จะไหลไปทางทิศเหนือผ่าน อ.พะโต๊ะ และไหลไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ผ่าน อ.หลังสวน จ.ชุมพร ลงสู่อ่าวไทย

แม่น้ำพุมดวง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูเก็ด แม่น้ำนี้จะไหลขึ้นไปทางทิศเหนือผ่าน อ.พนม
อ.บ้านตาขุน จ.สุราษฎร์ธานี แล้วไหลไปทางทิศตะวันออก ผ่าน อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี ลงสู่อ่าว
ไทยที่บริเวณ อ.บ้านดอน จ.สุราษฎร์ธานี

คลองแสง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูเก็ด ซึ่งจะไหลไปบรรจบกับแม่น้ำพุมดวงที่
อ.บ้านตาขุน จ.สุราษฎร์ธานี

แม่น้ำตาปี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งจะไหลขึ้นไปทางทิศตะวันตกผ่าน
อ.ฉวาง จ.นครศรีธรรมราช แล้วไหลขึ้นไปทางทิศเหนือผ่าน อ.พระแสง และ อ.เคียนซา
จ.สุราษฎร์ธานี แล้วไปบรรจบกับแม่น้ำพุมดวง ที่ อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี และลงสู่อ่าวไทยที่
บริเวณ อ.บ้านดอน จ.สุราษฎร์ธานี

3.1.2.3.2 ลุ่มน้ำทิศตะวันตกไหลลงสู่ทะเลอันดามัน

ประกอบด้วยแม่น้ำและลำคลองที่สำคัญหลายสายคือ

แม่น้ำกระบือ เป็นแม่น้ำแบ่งเขตแดนไทยกับพม่า ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาภูเก็ดซึ่งจะไหล
ไปทางทิศตะวันออกผ่าน อ.กระบือ จ.ระนอง และลงไปทางใต้ผ่าน อ.ละอุ่น ลงสู่ทะเลอันดามันที่
ปากแม่น้ำ อ.เมือง จ.ระนอง

แม่น้ำตรัง ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช แม่น้ำนี้จะไหลลงไปทางใต้ผ่าน
อ.ห้วยยอด และ อ.เมือง จ.ตรัง และไหลลงสู่ทะเลอันดามัน ที่บริเวณ อ.กันตัง จ.ตรัง

คลองละงู เป็นคลองสั้นๆต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งจะไหลไปทาง
ทิศตะวันตกเฉียงใต้ ลงสู่ทะเลอันดามันที่บริเวณ อ.ละงู จ.สตูล

3.1.2.3.3 ลุ่มน้ำทางใต้ตอนล่างไหลลงสู่ทะเลจีนใต้

ประกอบด้วยแม่น้ำและลำคลองที่สำคัญหลายสาย ดังนี้คือ

แม่น้ำปากพนัง ต้นน้ำเกิดจากลำคลองหลายสายไหลมารวมกันที่ อ.เชียรใหญ่
จ. นครศรีธรรมราช และไหลลงสู่ทะเลจีนใต้ที่บริเวณ อ.ปากพนัง จ.นครศรีธรรมราช

คลองชะอวด ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช คลองนี้จะไหลขึ้นไปทาง
ทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ผ่าน อ.ชะอวด จ.นครศรีธรรมราช คลองนี้เป็นต้นน้ำสำคัญของแม่น้ำ
ปากพนัง

คลองท่ามะเดื่อ ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช คลองนี้จะไหลขึ้นไปทาง
ทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่าน อ.ตะโหมด จ.พัทลุง ไปสู่ทะเลสาบสงขลาที่บริเวณ อ.เขาชัยสน
จ.พัทลุง ซึ่งจะไหลออกสู่ทะเลจีนใต้ที่บริเวณปากทะเลสาบสงขลาซึ่งอยู่ที่ อ.เมือง จ.สงขลา

คลองลำ ต้นน้ำเกิดจากลำธารหลายสายที่มีต้นกำเนิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราชและ
เทือกเขาสันกาลาศรี คลองนี้จะไหลขึ้นไปทางทิศเหนือ ผ่าน อ.สะเดา และ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา
ไปสู่ทะเลสาบสงขลาซึ่งจะไหลออกทะเลจีนใต้ที่บริเวณปากทะเลสาบสงขลาซึ่งอยู่ที่ อ.เมือง

๑. สงขลา

คลองเทพา ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศรี คลองนี้จะไหลขึ้นไปทางทิศเหนือผ่าน
อ. สะบ้าย้อย จ. สงขลา และ ลงสู่ทะเลจีนใต้ที่บริเวณ อ. เทพา จ. สงขลา

แม่น้ำปัตตานี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศรี แม่น้ำนี้จะไหลขึ้นไปทางเหนือผ่าน
อ. ธารโต อ. บ้านนังस्ता และ อ. เมือง จ. ยะลา และ อ. ยะรัง จ. ปัตตานี ลงสู่ทะเลจีนใต้ที่บริเวณ
อ. เมือง จ. ปัตตานี

แม่น้ำสายบุรี ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขาสันกาลาศรี ซึ่งจะไหลขึ้นไปทางทิศเหนือผ่าน
อ. รามัน จ. ยะลา และ อ. ศรีสาคร อ. รือเสาะ จ. นราธิวาส ลงสู่ทะเลจีนใต้ที่บริเวณ อ. สายบุรี
จ. ปัตตานี

แม่น้ำโกลก เป็นแม่น้ำแบ่งเขตแดนประเทศไทยกับสหพันธรัฐมาเลเซีย มีต้นกำเนิดจาก
เทือกเขาสันกาลาศรี ซึ่งจะไหลขึ้นไปทางทิศเหนือผ่าน อ. แวง อ. สุโหงโกลก จ. นราธิวาส และลงสู่
ทะเลจีนใต้ที่บริเวณ อ. ตากใบ จ. นราธิวาส

คลองบางนรา เป็นคลองที่แยกจากแม่น้ำโกลกในเขต อ. ตากใบ จ. นราธิวาส ซึ่งจะไหล
ผ่าน อ. ตากใบ ลงสู่ทะเลจีนใต้

การพัฒนาแหล่งน้ำผิวดินของภาคใต้ ส่วนใหญ่จะดำเนินการโดยกรมชลประทานเพื่อนำ
มาใช้ในการเกษตรและการบริโภค โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภทคือ การกักเก็บน้ำโดยเขื่อน หรือ
อ่างเก็บน้ำ การทดและส่งน้ำโดยเหมืองฝาย การเก็บกักน้ำในลำคลองและในทุ่งราบ และการ
ระบายน้ำ

โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็นลุ่มน้ำต่างๆได้แก่

- ❖ ลุ่มน้ำตาปี-พุมดวง
- ❖ ลุ่มน้ำปากพนัง
- ❖ ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา
- ❖ ลุ่มน้ำปัตตานี
- ❖ ลุ่มน้ำสายบุรี
- ❖ ลุ่มน้ำบางนรา-โกลก
- ❖ ลุ่มน้ำตรัง

ซึ่งแต่ละลุ่มน้ำจะประกอบไปด้วยโครงการชลประทานขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาด
ใหญ่โดยมีสำนักงานชลประทานที่ 11 และ 12 เป็นผู้รับผิดชอบดำเนินงาน

3.1.2.4 ดิน

โดยทั่วไปลักษณะธรณีสัณฐานและวัตถุต้นกำเนิดดินของภาคใต้สามารถแบ่งออกเป็น
หน่วยต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

3.1.2.4.1 บริเวณที่เป็นหาดทรายและสันทราย (Beach and beach sidges) เป็นบริเวณที่อยู่ด้านนอกสุดโดยมีแนวทอดยาวขนานไปกับชายฝั่งทะเล เกิดจากอิทธิพลของน้ำทะเลที่พัดพาเอาตะกอนทรายมาทับถมบริเวณพื้นที่ชายฝั่ง จากการถอยร่นของน้ำทะเลทำให้เกิดสันทรายซึ่งมีระยะห่างต่างๆ กันจากชายฝั่งทะเลโดยหาดทราย ส่วนนอกสุดจะมีอายุของการทับถมน้อยที่สุด ดินที่พบโดยทั่วไปมีเนื้อดินเป็นทรายจัดตลอด อาจพบเปลือกหอยปะปนอยู่ในเนื้อดิน บางแห่งอาจพบชั้นดานแข็งที่เกิดจากการสะสมของอินทรีย์วัตถุ เหล็ก และเกลือ หรืออะลูมิเนียม ซึ่งชั้นสะสมของสารเหล่านี้ทำให้เม็ดทรายจับตัวกันแน่นเป็นชั้นดานที่เป็นอุปสรรคต่อการซอซของรากพืชซึ่งส่วนใหญ่จะพบอยู่ในระหว่างความลึก 40-60 ซม. บริเวณที่เป็นหาดทรายใหม่ที่อยู่ติดกับชายฝั่งทะเล น้ำใต้ดินจะพบในระดับที่ไม่ลึกมากและมีการแทรกตัวของน้ำทะเลจึงทำให้ปฏิกิริยาดินค่อนข้างจะเป็นด่าง ส่วนบริเวณที่อยู่ห่างจากชายฝั่งทะเลเข้าไป น้ำใต้ดินจะพบในระดับลึกตั้งแต่ 2-3 เมตรลงไป ปฏิกิริยาดินส่วนใหญ่ค่อนข้างจะเป็นกรด การระบายน้ำของดินค่อนข้างมากเกินไป ดินที่เกิดในบริเวณหาดทรายและสันทรายนี้โดยทั่วไปมีศักยภาพทางการเกษตรต่ำ สามารถปลูกพืชได้เพียงบางชนิด ที่ชอบขึ้นในดินทราย เช่น แตงโม มะพร้าว มะม่วงหิมพานต์ บริเวณที่พบชั้นดานแข็งจากการสะสมของอินทรีย์วัตถุ เหล็กหรืออะลูมิเนียม จำเป็นต้องทำลายชั้นดานเหล่านี้เพื่อปลูกไม้ยืนต้นดังกล่าว นอกจากนี้บริเวณพื้นที่เหล่านี้สามารถพัฒนาเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้

3.1.2.4.2 บริเวณแอ่งที่ลุ่มระหว่างสันทราย (Old lagoon) เป็นบริเวณที่มีการทับถมของซากพืชที่เน่าเปื่อยผุพัง โดยทับถมเป็นชั้นหนาๆ และอยู่ในสภาพที่มีน้ำแช่ขังอยู่ตลอดปีหรือเกือบตลอดปี บริเวณที่ถูกปล่อยให้อยู่ในสภาพธรรมชาติจะมีดินไม่ขึ้นปกคลุมเปื่อยเสียดกันอย่างหนาแน่น บริเวณที่ลุ่มต่ำเหล่านี้โดยทั่วไปเรียกกันว่า "พรุ" ซึ่งเป็นแอ่งที่เกิดจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเล และตะกอนน้ำกร่อยมาก่อน และภายหลังมีพืชพรรณปกคลุมหนาแน่นจนเกิดชั้นทับถมของซากอินทรีย์วัตถุ โดยทั่วไปดินอินทรีย์เหล่านี้มีศักยภาพในการเกษตรต่ำมาก เนื่องจากคุณสมบัติของดินและสภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรคต่อการเจริญเติบโตของพืชและการเกษตรกรรม ตามสภาพที่ยังมีทางเลือกพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตร พื้นที่เหล่านี้ควรถูกปล่อยให้อยู่ในสภาพธรรมชาติ การพัฒนาพื้นที่เหล่านี้ทำการเกษตรต้องให้เงินทุนและเทคโนโลยีที่สูงซึ่งคาดว่าจะไม่คุ้มค่ากับเงินทุน และการสูญเสียคุณภาพของธรรมชาติ

3.1.2.4.3 บริเวณที่ราบน้ำทะเลท่วมถึง (Active tidal flat) การกำเนิดดินบริเวณที่ราบน้ำทะเลท่วมถึงนี้จะปรากฏให้เห็นแถบชายฝั่งทะเลตรงบริเวณที่แม่น้ำลำคลองไหลลงมาบรรจบกับทะเลตะกอนดินขนาดต่างๆ ที่ไหลลงมาตามแม่น้ำลำคลองจะถูกทับถมอยู่ตามชายฝั่งบริเวณปากแม่น้ำในลักษณะที่เรียกว่าแผ่นดินออก ดินที่เกิดในบริเวณที่ราบน้ำทะเล

ท่วมถึงนี้เป็นดินเลน เป็นดินที่มีการระบายน้ำเร็วมาก น้ำทะเลท่วมแช่แข็งเกือบตลอดปี เป็นดินเค็มมีปริมาณเกลือสูง พืชพรรณตามธรรมชาติที่ขึ้นจึงเป็นพวกพืชที่ชอบและทนความเค็ม เช่น โกงกาง แสม ลำพู ตะบูน เป็นต้น เนื่องจากคุณสมบัติการระบายน้ำที่เร็วมาก และความเค็มของดินเนื่องจากน้ำทะเลท่วมถึงดินเหล่านี้จึงไม่เหมาะสมสำหรับทำการเกษตร ควรอนุรักษ์สภาพป่าชายเลนเพื่อคุณค่าทางด้านนิเวศวิทยาแก่สัตว์น้ำที่อาศัยอยู่ เช่น กุ้ง หอย ปู ปลา และเป็นแหล่งเชื้อเพลิงที่ได้จากผลผลิตของป่าชายเลน

3.1.2.4.4 บริเวณที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยท่วมถึง (Former tidal flat)

เป็นบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลส่วนในที่อยู่ติดต่อกับที่ราบน้ำทะเลท่วมถึง ซึ่งพื้นที่เหล่านี้เคยได้รับอิทธิพลจากการทับถมของตะกอนน้ำทะเลในอดีต ซึ่งปัจจุบันน้ำทะเลได้ถอยร่น และแผ่นดินค่อยๆ ดันเขินขึ้น มีผลทำให้พื้นที่เหล่านี้กลายเป็นส่วนในของพื้นที่ชายฝั่ง และอยู่ภายใต้อิทธิพลของตะกอนน้ำจืดและน้ำกร่อยที่พัดพาเอาตะกอนดินจากแม่น้ำลำคลองเข้ามาทับถม ดินในบริเวณพื้นที่เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นดินเหนียว ที่มีปฏิกริยาดินค่อนข้างจะเป็นด่าง สำหรับตะกอนน้ำทะเลที่มาทับถมบนพื้นที่เหล่านี้ในอดีตนั้น ถ้าหากมีคุณสมบัติเป็นดินเปรี้ยวแฝง เมื่อดินเหล่านี้อยู่ในสภาพที่แห้งขึ้น พันจากสภาพแช่แข็งของน้ำทะเล สารไฟโรฟีในดินจะถูกออกซิไดซ์เกิดกรดกำมะถันอย่างรุนแรง ซึ่งมีผลทำให้เกิดดินเปรี้ยว ปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป พื้นที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยท่วมถึงนี้ ส่วนใหญ่ดินมีความเหมาะสมสำหรับปลูกข้าว ถ้าหากไม่มีปัญหาดินเปรี้ยว พบเป็นบริเวณกว้างขวางในท้องที่จังหวัดสงขลา นครศรีธรรมราช ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็น “อู่ข้าวอู่น้ำ” ของภาคใต้

3.1.2.4.5 บริเวณที่ราบตะกอนลำน้ำ (Alluvial plain) เป็นที่ราบที่เกิด

ในบริเวณหุบกว้างๆ หรือบริเวณที่ราบที่ติดต่อกับที่ราบน้ำทะเลเคยท่วมถึงที่ราบเหล่านี้มีแม่น้ำลำธารไหลผ่านเมื่อน้ำท่วมในฤดูฝน กระแสน้ำจะพัดพาเอาตะกอนขนาดต่างๆ มาทับถมบริเวณสองข้างฝั่งลำน้ำ ซึ่งจะแผ่ขยายกว้างออกไปตามกาลเวลา ที่ราบตะกอนลำน้ำแบ่งออกได้เป็น ที่ราบน้ำท่วมถึง (flood plain) และลานตะพักลำน้ำ (river terrace) โดยทั่วไปสภาพภูมิประเทศทั้งสองลักษณะนี้จะอยู่กระจัดกระจายและปะปนกันจนมองดูไม่ค่อยเห็นความแตกต่างอย่างชัดเจนนัก เนื่องจากแม่น้ำลำธารต่างๆ มีขนาดไม่ใหญ่โตและแตกย่อยออกเป็นหลายสาขา สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบเรียบหรือเกือบราบเรียบ โดยจะมีน้ำขังในช่วงฤดูฝนนานประมาณ 4-6 เดือน ดินส่วนใหญ่เป็นดินเนื้อละเอียดหรือดินเหนียว บางแห่งจะพบดินเนื้อหยาบซึ่งขึ้นอยู่กับแหล่งหินวัตถุดิบกำเนิดดินและลักษณะตะกอนที่ถูกพัดพามาทับถม ดินเป็นดินลึก มีการระบายน้ำเร็ว จึงเหมาะสำหรับปลูกข้าวโดยทั่วไป และสามารถปลูกพืชผักหรือพืชไร่ในฤดูแล้งบริเวณที่ใกล้แหล่งน้ำ

3.1.2.4.6 บริเวณที่ราบตะกอนลำนํ้านี้จะพบสภาพภูมิประเทศพวกสันดินริมน้ำ (levee) ซึ่งเกิดจากการทับถมของตะกอนลำนํ้าบริเวณริมฝั่งลำนํ้าซึ่งเมื่อมีการทับถมของตะกอนมากเข้าก็จะเกิดเป็นสันหรือสันดินริมแม่น้ำลาคลอง สันดินริมน้ำเหล่านี้มีทั้งที่เป็นสันดินริมน้ำใหม่อันเกิดจากแม่น้ำลาคลองในปัจจุบันและสันดินริมน้ำเก่าซึ่งแสดงร่องรอยของลำนํ้าเก่าที่ได้ถูกเปลี่ยนทิศทางไปแล้ว ดินที่พบบริเวณสันดินริมน้ำเหล่านี้เป็นดินที่มีสมบัติทางกายภาพดี เป็นดินร่วนซุย เหมาะสำหรับปลูกพืชเกือบทุกชนิด บริเวณพื้นที่เหล่านี้ราษฎรมักจะเลือกสำหรับปลูกสร้างที่อยู่อาศัย และปลูกไม้ยืนต้น เช่น มะพร้าว ไม้ผล ยางพารา ฯลฯ ในบริเวณอาณาเขตที่พักอาศัยพืชพันธุ์ที่ปลูกบนพื้นที่เหล่านี้มักจะขึ้นเจริญงอกงามนับว่าพื้นที่เหล่านี้มีศักยภาพในการเกษตรกรรมที่สูง

3.1.2.4.7 บริเวณพื้นผิวที่เหลื่อค้ำจากการกัดกร่อน (erosion surface) บริเวณพื้นที่ดังกล่าวเป็นที่ดินที่เกิดจากการที่เขา หรือภูเขา ผ่านขบวนการปรับระดับของพื้นที่โดยมีการผุพังสลายตัวของหิน มีการชะล้างพังทลายและมีการนำพาวัตถุเหล่านี้ไปทับถมที่อื่นอาจเป็นระยะใกล้ (local wash) หรือในระยะห่างไกลออกไป ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำของน้ำ บริเวณพื้นที่ผิวที่เหลื่อค้ำจากการกัดกร่อนนี้อาจมีลักษณะสภาพภูมิประเทศเป็นแบบลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน เนินดินหรือเนินเขาที่มีโครงสร้างของหินปรากฏให้เห็นอยู่ หรือเป็นที่ลาดเชิงเขา

3.1.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจ

โครงสร้างทางเศรษฐกิจของภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2539 ภาคใต้มีมูลค่าผลิตภัณฑ์ภาค (GRP) ตามราคาคงที่ รวมทั้งสิ้น 269,874 ล้านบาท (ดังตารางที่ 3.3) โดยสาขาเกษตรกรรมมีมูลค่าการผลิตรวมสูงสุดเท่ากับ 104,892 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 38.86 ของการผลิตรวมทั้งภาค รองลงมาได้แก่ สาขาการค้าส่งและการค้าปลีก สาขาการบริการ สาขาอุตสาหกรรม และสาขาคมนาคมและการขนส่ง คิดเป็นร้อยละ 14.45, 10.04, 7.30, และ 7.07 ของมูลค่าการผลิตรวมทั้งภาคตามลำดับ จังหวัดที่มีมูลค่าผลิตภัณฑ์รวม (GPP) สูงที่สุดคือ จังหวัดสงขลา มีมูลค่ารวม 48,725 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.05 ของการผลิตรวมทั้งภาค และจังหวัดสตูลมีมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมต่ำสุดเท่ากับ 8,038 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.98 ของการผลิตรวมทั้งภาค รองลงมาจากจังหวัดสงขลา ได้แก่ จังหวัด นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต ตรัง ปัตตานี ชุมพร นราธิวาส กระบี่ ยะลา พังงา พัทลุง และระนอง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.49, 12.86, 7.45, 7.09, 6.38, 5.26, 5.07, 4.31, 4.20, 3.83, 3.65, 3.38 ของมูลค่าการผลิตรวมทั้งภาค ตามลำดับ (ในตารางที่ 3.4)

ตารางที่ 3.3 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดจันทบุรีตามสาขาการผลิต ปี พ.ศ. 2539 ณ ราคาคงที่ของจังหวัดขอนแก่น

สาขาการผลิต	ภูเก็ต	สุราษฎร์ธานี	ระนอง	พังงา	กระบี่	ชุมพร	นครศรีธรรมราช	สงขลา	สตูล	ยะลา	ตรัง	นราธิวาส	พัทลุง	ปัตตานี	ภาคใต้
เกษตรกรรม	2,656	13,991	5,054	6,359	6,156	6,212	13,131	16,067	3,924	3,985	9,610	5,343	3,408	8,995	104,892
กสิกรรม	576	11,107	882	3,082	4,155	3,745	6,889	6,143	1,395	3,333	6,354	4,657	2,541	1,414	56,273
ปศุสัตว์	112	552	137	146	165	277	907	651	122	197	241	123	400	257	4,287
ประมง	1,722	1,031	3,670	1,672	708	1,610	4,109	6,019	1,964	24	976	38	137	6,679	30,359
ป่าไม้	0	0	0	1,135	899	1	0	0	145	33	653	26	0	1	2,893
บริการทางการเกษตร	0	31	2	2	6	18	88	39	9	7	12	12	44	21	251
การนำรัฐอุปสินค้าเกษตรอย่างง่าย	246	1,270	363	322	223	561	1,138	3,215	289	391	1,374	487	286	623	10,789
เหมืองแร่และย่อยหิน	15	702	71	47	12	77	3,521	71	11	23	106	70	10	85	4,821
อุตสาหกรรม	2,800	3,209	843	380	350	890	3,221	3,797	511	1,083	930	573	344	785	19,714
การก่อสร้าง	1,264	2,507	297	335	587	1,003	3,095	3,443	623	678	1,188	932	703	787	17,443
การไฟฟ้าและการประปา	676	770	176	182	161	269	1,236	1,476	139	233	352	210	146	256	5,264
การคมนาคมและการขนส่ง	3,180	2,430	385	470	558	721	2,454	4,605	326	744	900	889	621	792	19,174
การค้าส่งและการค้าปลีก	2,679	3,755	1,043	1,055	1,488	2,027	6,935	6,639	1,255	1,805	2,565	2,747	2,203	2,797	38,943
การธนาคาร ประกันภัยและธุรกิจอื่นที่มีทรัพย์สิน	1,391	1,773	293	321	408	734	1,554	3,925	215	529	915	454	410	443	13,967
ที่อยู่อาศัย	320	964	194	246	321	535	1,464	1,212	239	388	555	547	501	469	7,975
การบริหารราชการและป้องกันประเทศ	483	1,067	223	363	333	547	1,727	1,959	281	720	679	677	511	655	10,225
บริการ	4,652	3,539	534	589	1,265	1,167	3,462	5,531	513	1,155	1,332	1,228	993	1,125	27,686
รวม	20,115	34,707	9,113	10,347	11,639	14,182	41,800	48,725	8,038	11,343	19,132	13,659	9,849	17,213	259,874

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 3.4 แสดงสัดส่วนของมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมรายจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ. 2539

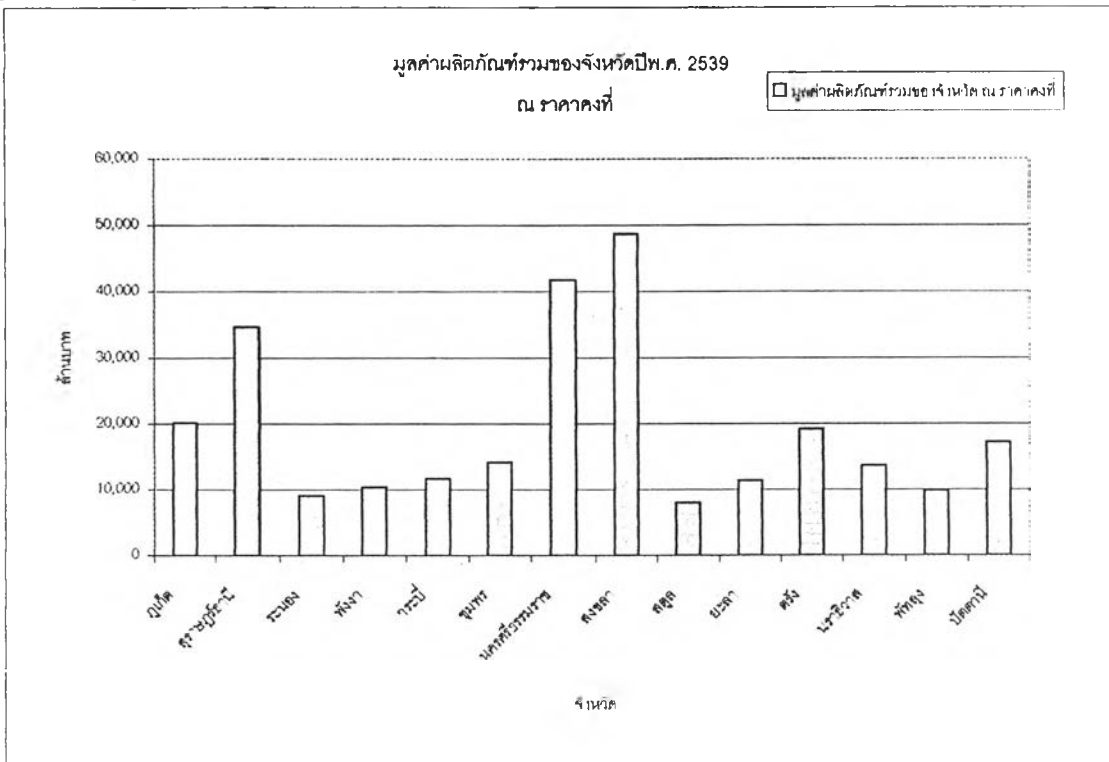
ภาค/จังหวัด	มูลค่าผลิตภัณฑ์รวมรายจังหวัด	ร้อยละ
ภูเก็ต	20115.40	7.45
สุราษฎร์ธานี	34706.80	12.86
ระนอง	9112.85	3.38
พังงา	10347.38	3.83
กระบี่	11639.22	4.31
ชุมพร	14182.34	5.26
นครศรีธรรมราช	41800.09	15.49
สงขลา	48725.02	18.05
สตูล	8038.05	2.98
ยะลา	11343.26	4.20
ตรัง	19132.32	7.09
นราธิวาส	13669.27	5.07
พัทลุง	9849.45	3.65
ปัตตานี	17212.82	6.38
ภาคใต้	269874.00	100.00

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา

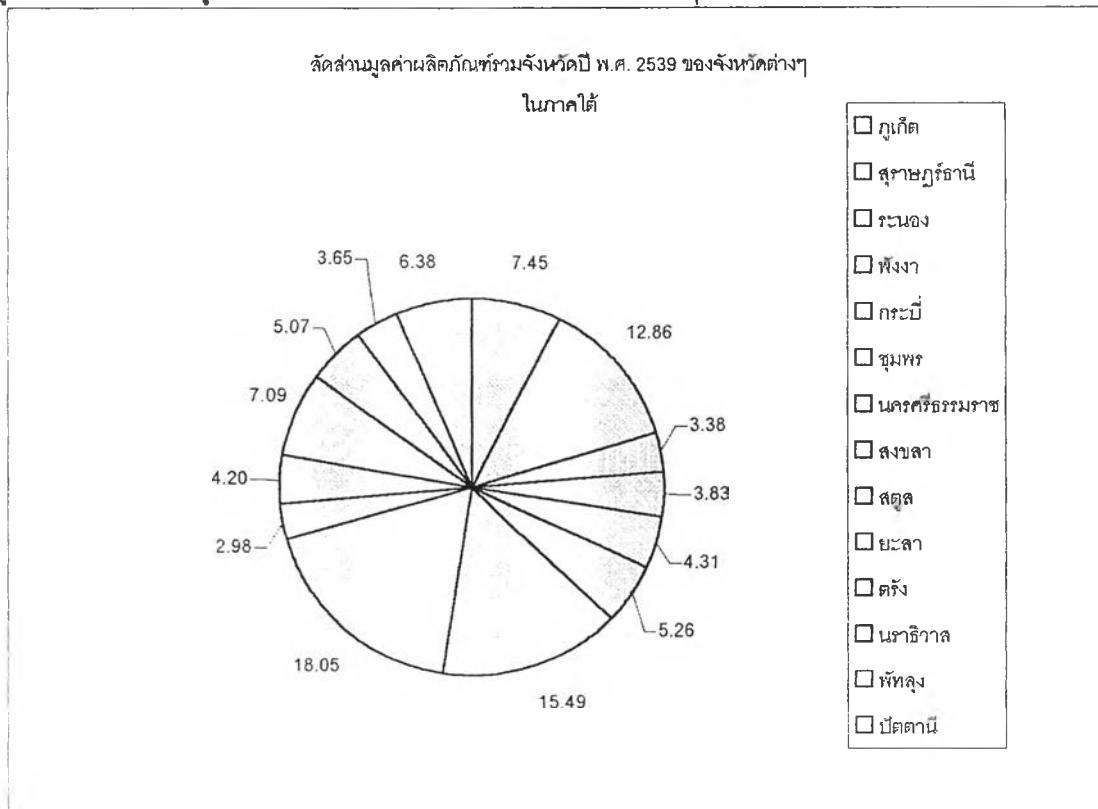
จากมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมของจังหวัดจำแนกตามสาขาการผลิตปี พ.ศ. 2539 ณ ราคา
คงที่รายจังหวัด พบว่า จังหวัดต่างๆ ในภาคใต้มีรายได้จากการผลิตสาขาเกษตรกรรมสูงสุด เว้น
แต่จังหวัดภูเก็ตที่มีรายได้จากการผลิตในสาขาการบริการเป็นอันดับแรกของจังหวัด ส่วนจังหวัด
อื่นๆ รายได้จากสาขาเกษตรกรรมที่เกี่ยวกับการกสิกรรมมีมูลค่ามากที่สุด นอกจากจังหวัดระนอง
สตูลและปัตตานีที่มีมูลค่าการผลิตจากการประมงสูงสุด สรุปได้ว่า ฐานการผลิตของภาคใต้
ต้องพึ่งพาการเกษตรกรรมเป็นสำคัญ ซึ่งการกสิกรรมหรือการเพาะปลูก การประมง เป็นสาขา
การผลิตทางด้านเกษตรกรรมที่เป็นแหล่งรายได้หลักของภาค

รายได้จากการผลิตสูงสุดของจังหวัดแต่ละจังหวัดจะแตกต่างกันดังนี้ คือ จังหวัดภูเก็ต
เป็นจังหวัดเดียวในภาคใต้ที่มีรายได้มากที่สุดจากสาขาการบริการมาก ส่วนจังหวัดอื่นๆ สาขา
เกษตรกรรมคือสาขาการผลิตที่ทำรายได้มากที่สุด โดยการเกษตรสาขาประมงจะทำรายได้มากที่สุด
ในจังหวัดปัตตานีและจังหวัดระนอง ส่วนจังหวัดอื่นๆ จะมาจากการเกษตรสาขากสิกรรม

แผนภูมิที่ 3.1 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมจังหวัดปี พ.ศ. 2539 ณ ราคาคงที่รายจังหวัดในภาคใต้

แผนภูมิที่ 3.2 แสดงสัดส่วนมูลค่าผลิตภัณฑ์รวมจังหวัดปี พ.ศ. 2539 ของจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้

3.1.4 ลักษณะทางสังคม

3.1.4.1 การปกครอง

ภาคใต้แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 14 จังหวัด และประกอบด้วยอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ได้แก่

- ❖ นครศรีธรรมราช ประกอบด้วยอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองนครศรีธรรมราช พรหมคีรี ลานสะกา จวาง พิปูน เขียวใหญ่ ชะอวด ท่าศาลา
ทุ่งสง นาบอน ทุ่งใหญ่ ปากพนัง ร่อนพิบูลย์ สีชล ขนอม หัวไทร บางขัน ถ้ำพรรณรา
จุฬาภรณ์ พระพรหม เฉลิมพระเกียรติ กิ่งอำเภอนบพิตำ กิ่งอำเภอช้างกลาง
- ❖ กระบี่ ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองกระบี่ เขาพนม เกาะสันตา คลองท่อม อ่าวลึก ปลายพระยา ลำทับ เนือคคลอง
- ❖ พังงา ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองพังงา เกาะยาว กะปง ตะกั่วทุ่ง คุระบุรี ทับปุด ท้ายเหมือง
- ❖ ภูเก็ต ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองภูเก็ต กะทู้ ถลาง
- ❖ สุราษฎร์ธานี ประกอบด้วยอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองสุราษฎร์ธานี กาญจนดิษฐ์ ดอนสัก เกาะสมุย เกาะพะงัน ไชยา ท่าชนะ
คีรีรัฐนิคม บ้านตาขุน พนม ท่าฉาง บ้านนาสาร บ้านนาเดิม เคียนซา
เวียงสระ พระแสง พุนพิน ชัยบุรี กิ่งอำเภอวิภาวดี
- ❖ ระนอง ประกอบด้วยอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองระนอง ละอุ่น กะเปอร์ กระบุรี กิ่งอำเภอสุขสำราญ
- ❖ ชุมพร ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองชุมพร ท่าแซะ ปะทิว หลังสวน ละแม พะโต๊ะ สวี ทุ่งตะโก
- ❖ สงขลา ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองสงขลา สทิงพระ จะนะ นาทวี เทพา สะบ้าย้อย ระโนด กระแสสินธุ์ รัตภูมิ
สะเดา หาดใหญ่ นาหม่อม ควนเนียง บางกล่ำ สิงหนคร คลองหอยโข่ง
- ❖ สตูล ประกอบด้วยอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองสตูล ควนโดน ควนกาหลง ท่าแพ ละงู ทุ่งหว้า กิ่งอำเภอมะนัง
- ❖ ตรัง ประกอบด้วยอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ได้แก่
เมืองตรัง กันตัง ย่านตาขาว ปะเหลียน สีเกา ห้วยยอด วังวิเศษ นาโยง รัชฎา
กิ่งอำเภอหาดสำราญ

❖ พัทลุง ประกอบด้วยอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ได้แก่

เมืองพัทลุง กงหรา เขาชัยสน ตะโหมด ควนขนุน ปากพะยูน ศรีบรรพต ป่าบอน บางแก้ว ป่าพะยอม กิ่งอำเภอศรีนครินทร์

❖ ปัตตานี ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ได้แก่

เมืองปัตตานี โคกโพธิ์ หนองจิก ปะนาละ มายอ ทูตยางแดง สายบุรี ไม้แก่น ยะหริ่ง ยะรัง กะพ้อ แม่ลาน

❖ ยะลา ประกอบด้วยอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ ได้แก่

เมืองยะลา เบตง บันนังสตา ธารโต ยะหา รามัน กาบัง กิ่งอำเภอกรงปินัง

❖ นราธิวาส ประกอบด้วยอำเภอต่างๆ ได้แก่

เมืองนราธิวาส ตากใบ บาเจาะ ยี่งอ ะแงะ รือเสาะ ศรีสาคร แวง สุคีริน สุโหลงโก-ลก สุโหลงปาดิ จะแนะ เจาะไอร้อง
(แผนที่ที่ 3.1 และ 3.2)

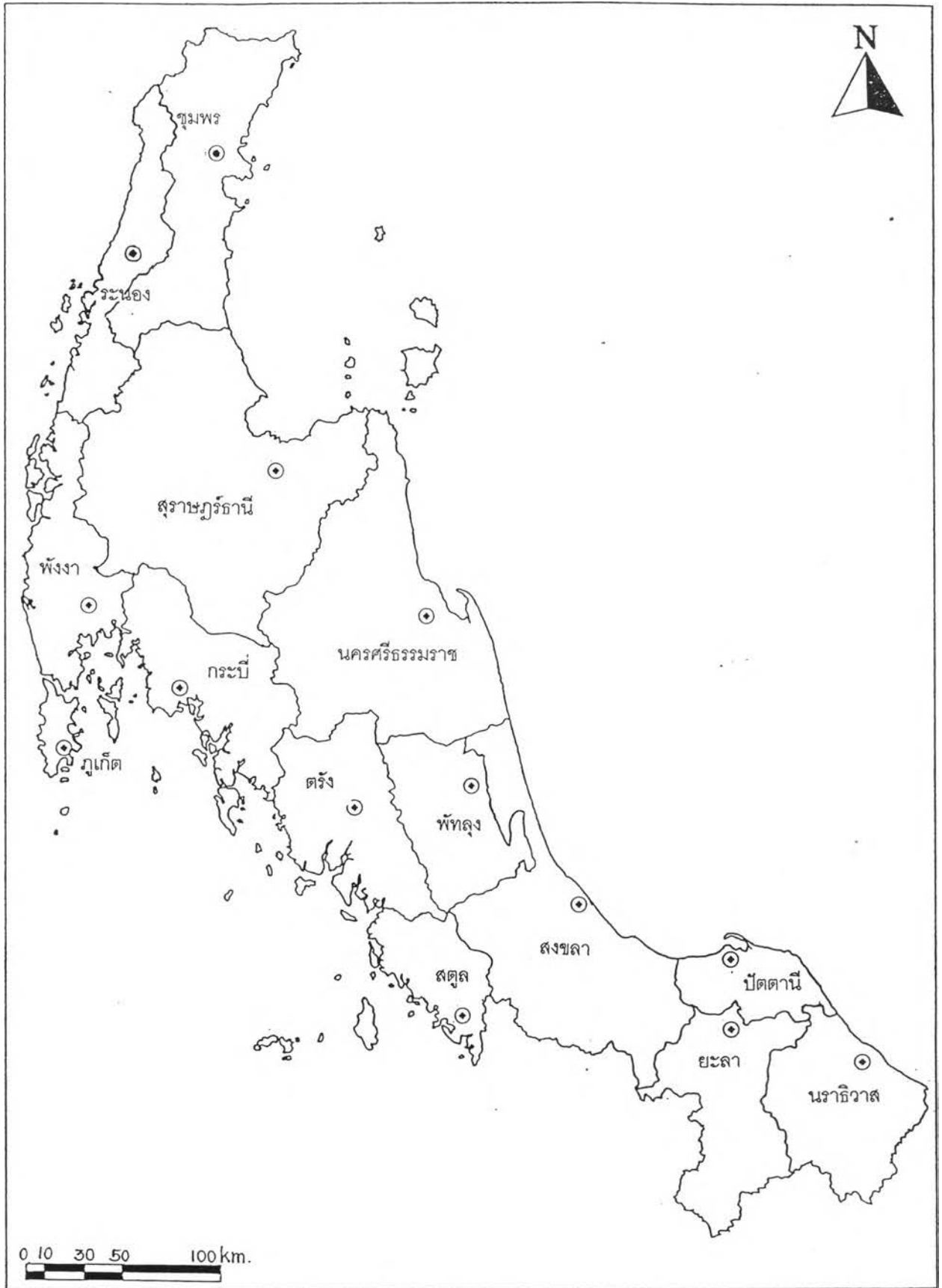
3.1.4.2 ประชากร

3.1.4.2.1 การกระจายตัว

ในปี พ.ศ. 2542 ภาคใต้มีประชากรทั้งสิ้น 8,152,638 คน คิดเป็นร้อยละ 13.22 ของประชากรทั้งประเทศ เป็นชาย 4,062,562 คน เป็นหญิง 4,090,076 คน จำนวนผู้ชายคิดเป็นร้อยละ 49.83 ของประชากรทั้งภาค ซึ่งสัดส่วนระหว่างชายกับหญิงยังคงใกล้เคียงกัน จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุด เท่ากับ 1,525,557 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.71 ของประชากรทั้งภาค รองลงมาได้แก่ จังหวัดสงขลา สุราษฎร์ธานี นราธิวาส ปัตตานี ตรัง พัทลุง ชุมพร ยะลา กระบี่ สตูล ภูเก็ต พังงา และ ระนองเป็นจังหวัดที่มีประชากรน้อยที่สุดในภาค คิดเป็นร้อยละ 15.0, 10.9, 8.2, 7.5, 7.2, 6.2, 5.6, 5.3 4.4, 3.2, 3.0, 2.9, และ 1.9 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.5 และแผนที่ 3.3)

3.1.4.2.2 ความหนาแน่นประชากร

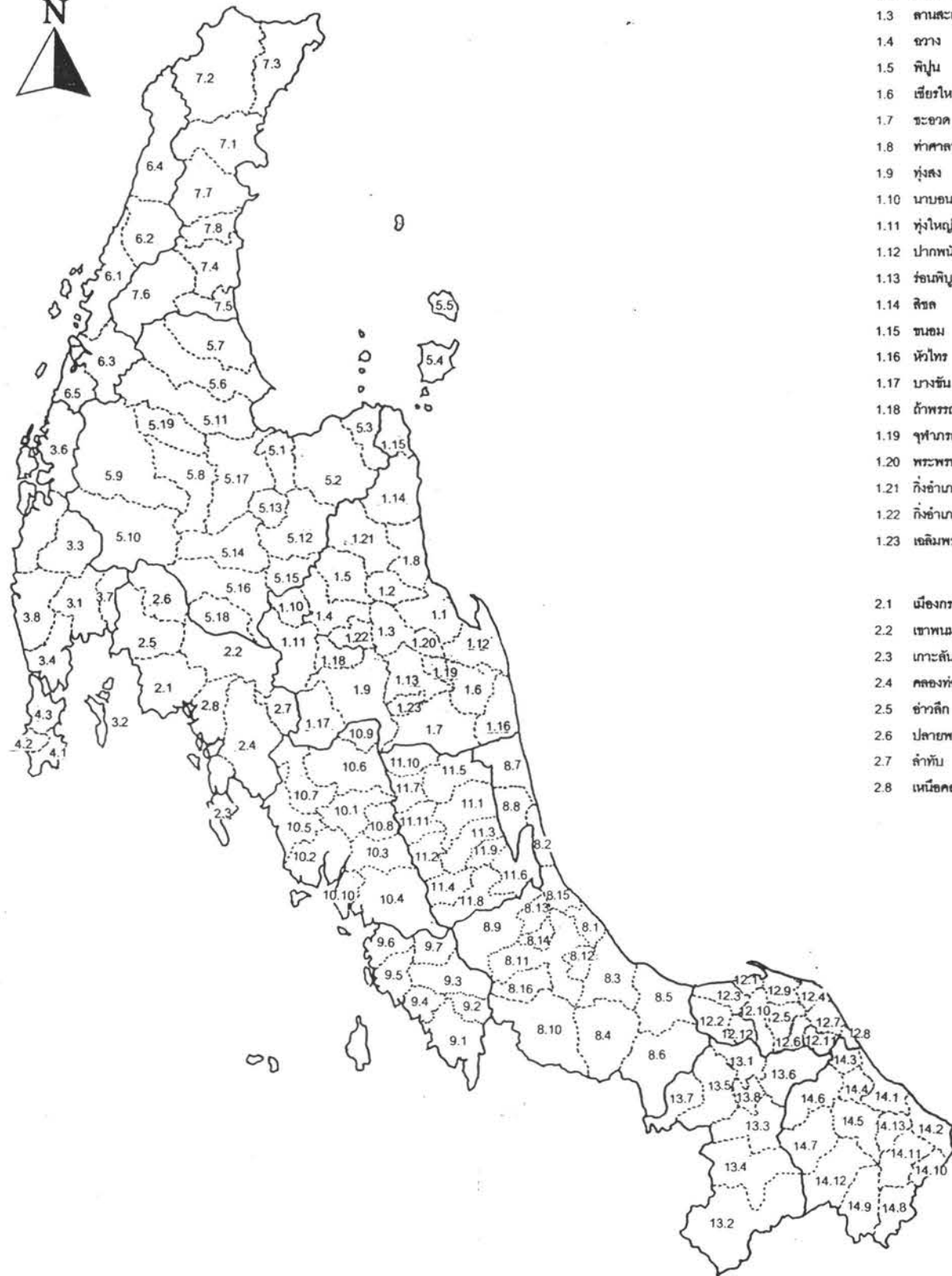
ในปี พ.ศ. 2542 ความหนาแน่นของประชากรในภาคใต้เฉลี่ยเท่ากับ 115 คนต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดที่มีความหนาแน่นประชากรมากที่สุดคือ จังหวัดภูเก็ต เท่ากับ 444 คนต่อตารางกิโลเมตร รองลงมาคือ จังหวัดปัตตานี สงขลา นครศรีธรรมราช นราธิวาส พัทลุง ตรัง ซึ่งจังหวัดเหล่านี้มีความหนาแน่นประชากรมากกว่าความหนาแน่นประชากรเฉลี่ยของภาคใต้ คิดเป็น 313, 165, 153, 150, 146, 119 คนต่อตารางกิโลเมตร ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่

แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

<p>สัญลักษณ์</p> <p>● ที่ตั้งจังหวัด</p> <p>———— เส้นแบ่งเขตจังหวัด</p> <p>ที่มา: กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย</p>	<p>แผนที่ 3.1</p> <p>แสดงที่ตั้งจังหวัดในภาคใต้</p>
---	---

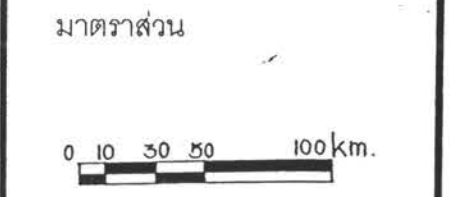
1.1 เมืองนครศรีธรรมราช	3.1 เมืองพังงา	6.1 เมืองระนอง	11.1 เมืองพัทลุง
1.2 พรหมคีรี	3.2 เกาะยาว	6.2 ละอุ่น	11.2 กงหรา
1.3 ลานสกา	3.3 กะเปอร์	6.3 กะเปอร์	11.3 เขาชัยสน
1.4 ฉวาง	3.4 ตะกั่วทุ่ง	6.4 กระบุรี	11.4 ตะโหมด
1.5 พิปูน	3.5 ตะกั่วป่า	6.5 กิ่งอำเภอสุขสำราญ	11.5 ความสมบูรณ์
1.6 เขียวใหญ่	3.6 คุระบุรี		11.6 ปากพะยูน
1.7 ระเอยัด	3.7 ทับปุด	7.1 เมืองชุมพร	11.7 ศรีบรรพต
1.8 ท่าศาลา	3.8 ห้วยเหนือ	7.2 ท่าแซะ	11.8 ป่าบอน
1.9 ทุ่งสง		7.3 ปะทิว	11.9 บางแก้ว
1.10 นาบอน	4.1 เมืองภูเก็ต	7.4 หลังสวน	11.10 ป่าพะยอม
1.11 ทุ่งใหญ่	4.2 กะฐี	7.5 ละแม	11.11 กิ่งอำเภอสวี
1.12 ปากพนัง	4.3 ถลาง	7.6 พะโต๊ะ	
1.13 ร้อยเอ็ด		7.7 สวี	
1.14 สิชล		7.8 ทุ่งตะโก	
1.15 หนอง	5.1 เมืองสุราษฎร์ธานี		12.1 เมืองปัตตานี
1.16 หัวไทร	5.2 กาญจนดิษฐ์	8.1 เมืองสงขลา	12.2 โคกโพธิ์
1.17 บางขัน	5.3 คอนสัก	8.2 สทิงพระ	12.3 นบพิตำ
1.18 ด้วงพรหม	5.4 เกาะสมุย	8.3 จะเนาะ	12.4 ปะนาจะ
1.19 จุฬาภรณ์	5.5 เกาะพะงัน	8.4 นาทวี	12.5 มายอ
1.20 พระพรหม	5.6 ไร่ยา	8.5 เทพา	12.6 ทุ่งยางแดง
1.21 กิ่งอำเภอเบตง	5.7 ท่าชนะ	8.6 ตะบั่วชัย	12.7 สายบุรี
1.22 กิ่งอำเภอช้างกลาง	5.8 ศิริรัฐนิคม	8.7 ระโนด	12.8 ไม้แก่น
1.23 เจริญพระเกียรติ	5.9 บ้านตาขุน	8.8 กระแสสินธุ์	12.9 ยะหิง
	5.10 พนม	8.9 รัตภูมิ	12.10 ยะรัง
2.1 เมืองกระบี่	5.11 ท่าฉาง	8.10 สะเตาะ	12.11 กะพ้อ
2.2 เขาพนม	5.12 บ้านนาสาร	8.11 หาดใหญ่	12.12 แม่ลาน
2.3 เกาะลันตา	5.13 บ้านนาเคียน	8.12 นาหม่อม	
2.4 คลองท่อม	5.14 เคียนซา	8.13 ควนเนียง	
2.5 อำเภอพิบูลย์	5.15 เวียงสระ	8.14 บางกล่ำ	
2.6 ป่าชายพระยา	5.16 พระแสง	8.15 สิงหนคร	
2.7 ลำทับ	5.17 พุนพิน	8.16 คลองหอยโข่ง	
2.8 เนือคคลอง	5.18 รัชบุรี		
	5.19 กิ่งอำเภอวิภาวดี		
		9.1 เมืองสตูล	
		9.2 ควนโดน	
		9.3 ควนกาหลง	
		9.4 ท่าแพ	
		9.5 ละงู	
		9.6 ทุ่งหว้า	
		9.7 กิ่งอำเภอชะอวด	
			14.1 เมืองราชวาส
			14.2 ตากใบ
			14.3 บาเจาะ
			14.4 ชีง
			14.5 ระแงะ
			14.6 รือเสาะ
			14.7 ศรีสาคร
			14.8 แว้ง
			14.9 สุคีริน
			14.10 สุโงโกล
			14.11 สุโงปาดิ
			14.12 จะนะ
			14.13 จะนะ
		10.1 เมืองตรัง	
		10.2 กันตัง	
		10.3 ย่านตาขาว	
		10.4 ปะเหลียน	
		10.5 สิเกา	
		10.6 ห้วยยอด	
		10.7 วังวิเศษ	
		10.8 นาโยง	
		10.9 รัชฎา	
		10.10 กิ่งอำเภอหาดสำราญ	

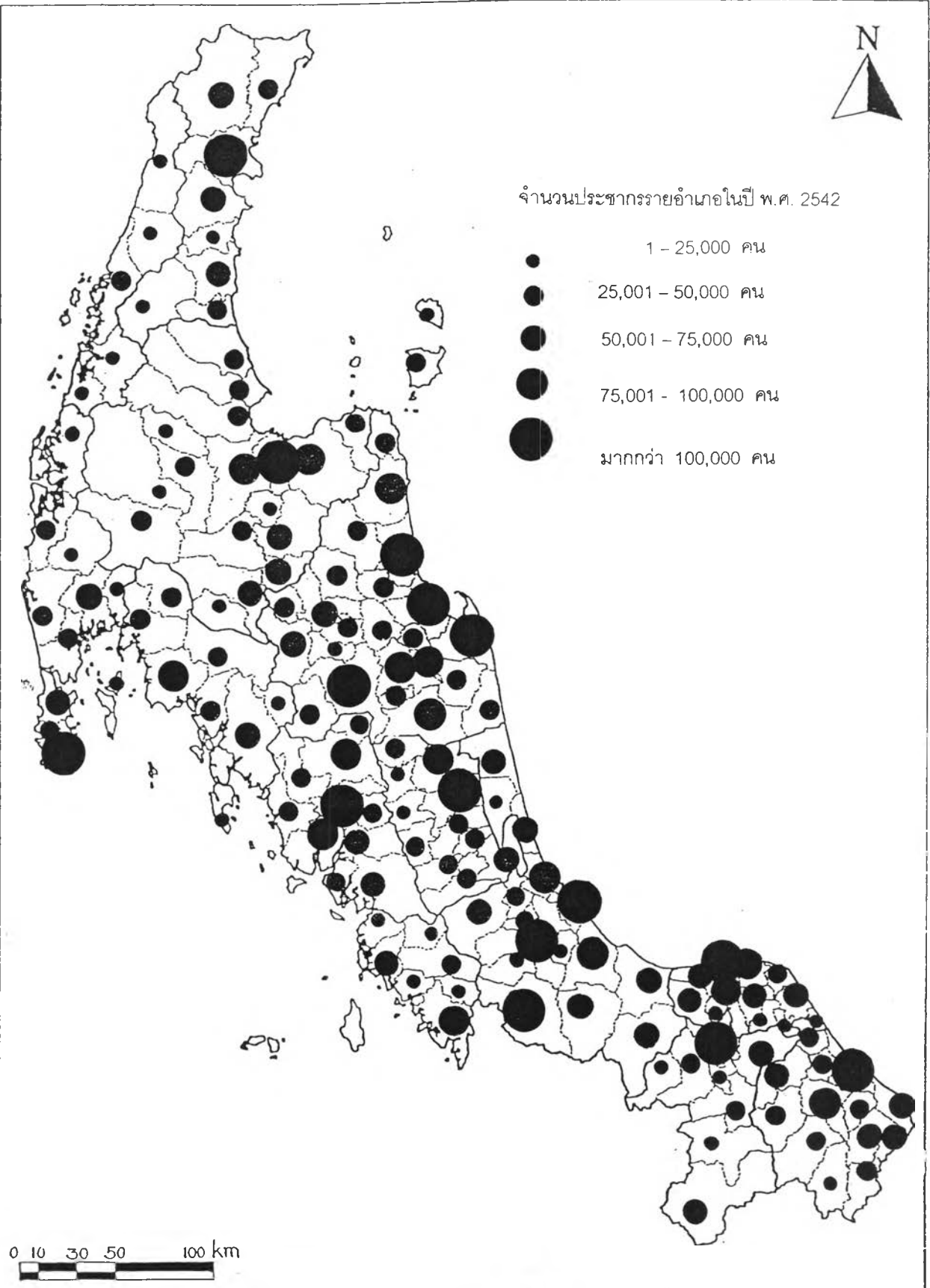
แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้ง
ตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับ
พื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

แผนที่ 3.2
แสดงที่ตั้งอำเภอในภาคใต้

สัญลักษณ์
----- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
————— เส้นแบ่งเขตจังหวัด

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งอำเภอ   - - - - - เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- ⊙ ที่ตั้งจังหวัด   ———— เส้นแบ่งเขตจังหวัด

แผนที่ 3.3

แสดงการกระจายของประชากรรายอำเภอในปี พ.ศ. 2542

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ตารางที่ 3.5 แสดงจำนวนประชากร การกระจายและความหนาแน่นของภาคใต้ ปี พ.ศ. 2542

ภาค จังหวัด	ประชากร			ความหนาแน่น ต่อ ตร.กม.
	ชาย	หญิง	รวม	
นครศรีธรรม	760,324	765,233	1,525,557	153.44
กระบี่	181,211	177,172	358,383	76.11
พังงา	117,982	115,197	233,179	55.91
ภูเก็ต	118,606	122,883	241,489	444.73
สุราษฎร์ธานี	443,416	443,563	886,979	68.8
ระนอง	81,505	76,680	158,185	47.96
ชุมพร	230,635	227,662	458,297	76.27
สงขลา	604,425	619,408	1,223,833	165.52
สตูล	130,663	129,464	260,127	104.93
ตรัง	292,092	295,838	587,930	119.56
พัทลุง	247,731	254,931	502,662	146.78
ปัตตานี	300,003	308,273	608,276	313.48
ยะลา	219,124	216,968	436,092	96.46
นราธิวาส	334,845	336,804	671,649	150.08
ภาคใต้	4,062,562	4,090,076	8,152,638	115.29

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

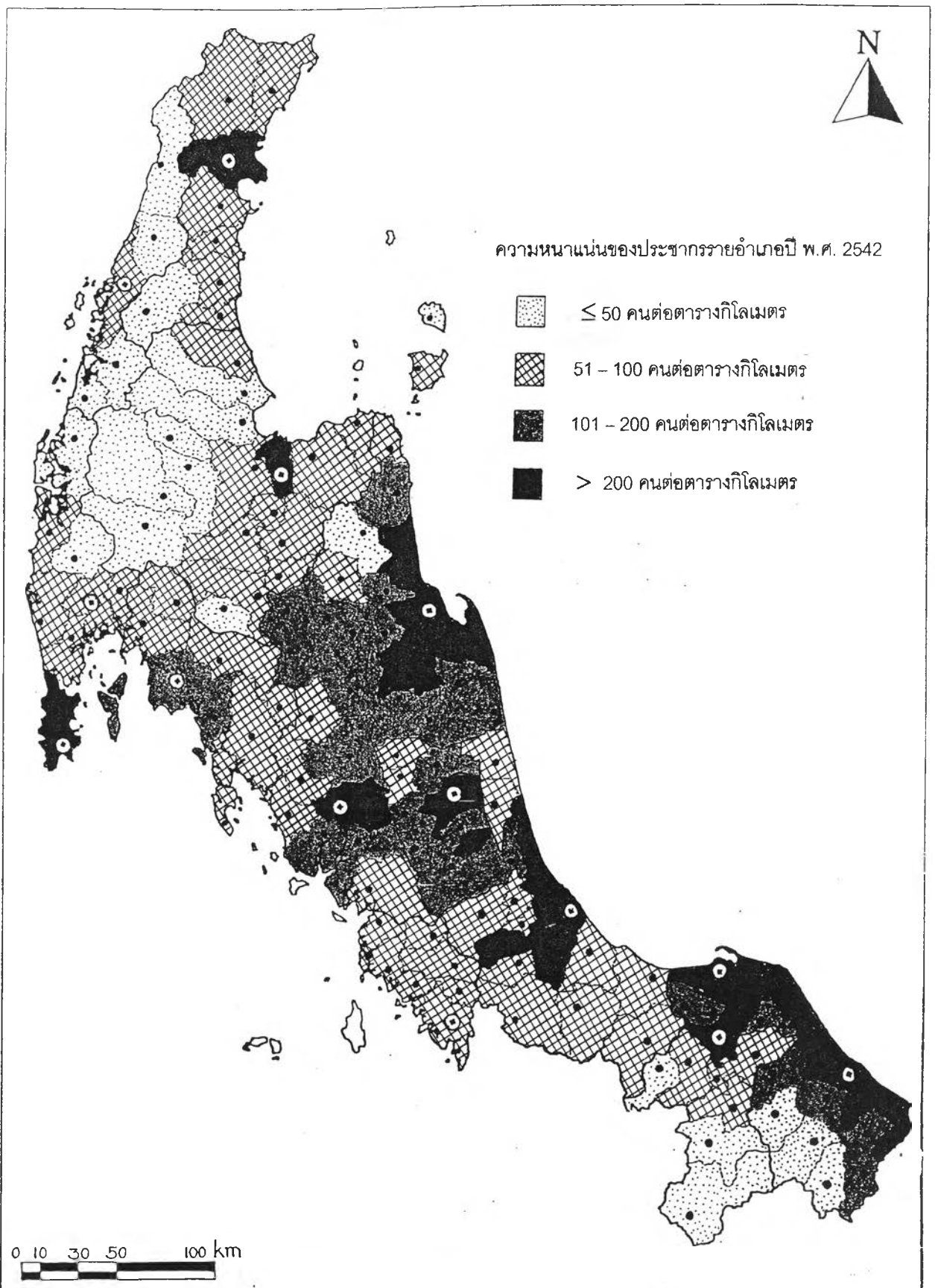
มีความหนาแน่นประชากรน้อยกว่าความหนาแน่นประชากรเฉลี่ยของภาค คือ จังหวัดสตูล ยะลา ชุมพร กระบี่ สุราษฎร์ธานี พังงา และระนอง คิดเป็น 104, 96, 76, 76, 68, 55 และ 47 คนต่อตารางกิโลเมตร ตามลำดับ ซึ่งระนองเป็นจังหวัดที่มีความหนาแน่นประชากรน้อยที่สุดในภาคใต้ (ตารางที่ 3.5 และแผนที่ 3.4)

3.1.5 โครงข่ายการคมนาคม

การเดินทาง การติดต่อและการขนส่งระหว่างภาคใต้กับภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศใช้ได้ทั้งทางรถยนต์ ทางรถไฟ ทางน้ำ และทางอากาศ การคมนาคมทางบกประกอบด้วย เส้นทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และถนนท้องถิ่น โครงข่ายทางหลวงส่วนใหญ่เป็นระบบเชื่อมโยงในแนวเหนือใต้ ซึ่งเป็นไปตามลักษณะภูมิประเทศของภาคที่มีสัณฐานแคบยาว มีที่ราบแคบๆ ริมฝั่งทะเลทั้งสองด้าน

3.1.5.1 ทางรถยนต์

มีเส้นทางหลวงสายสำคัญ ได้แก่

แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งอำเภอ   ----- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- ⊙ ที่ตั้งจังหวัด   ————— เส้นแบ่งเขตจังหวัด

ที่มา : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

แผนที่ 3.4

แสดงความหนาแน่นของประชากร
รายอำเภอปี พ.ศ. 2542

3.1.5.1.1 ทางหลวงแผ่นดินสายประธานระหว่างภาค

ทางหลวงหมายเลข 4 (เพชรเกษม) จากกรุงเทพฯ ถึง บ้านคลองพรวน จังหวัดสงขลา เชื่อมติดต่อกับทางหลวงของมาเลเซีย ผ่านจังหวัดชุมพร ระนอง พังงา กระบี่ ตรัง พัทลุง และสงขลา

3.1.5.1.2 ทางหลวงแผ่นดินสายประธานของภาค

ทางหลวงหมายเลข 41 แยกจากทางหลวงหมายเลข 4 ที่จังหวัดชุมพร ถึง จังหวัดพัทลุง ผ่านอำเภอหลังสวนในจังหวัดชุมพรและสุราษฎร์ธานี

ทางหลวงหมายเลข 42 แยกจากทางหลวงหมายเลข 4 ที่บ้านคลองแงะ จังหวัดสงขลา ถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยผ่านจังหวัดปัตตานี

ทางหลวงหมายเลข 43 จากอำเภอรัตภูมิ ผ่านอำเภอหาดใหญ่ อำเภอจะนะในจังหวัดสงขลา ถึงอำเภอโคกโพธิ์ในจังหวัดปัตตานี

3.1.5.1.3 ทางหลวงแผ่นดินสายรอง

ทางหลวงหมายเลข 401 แยกจากทางหลวงหมายเลข 4 ที่อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ถึงจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทางหลวงหมายเลข 402 แยกจากทางหลวงหมายเลข 4 ที่บ้านโคกกลอย จังหวัดพังงา ถึงจังหวัดภูเก็ต

ทางหลวงหมายเลข 403 จากจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านอำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอทุ่งสงไปยังอำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง

ทางหลวงหมายเลข 404 จากจังหวัดตรัง ผ่านอำเภอย่านตาขาว อำเภอปะเหลียน ไปอำเภอทุ่งหว้า จังหวัดสตูล

ทางหลวงหมายเลข 406 แยกจากทางหลวงหมายเลข 4 ที่อำเภอรัตภูมิ จังหวัดสงขลา ถึงจังหวัดสตูล

ทางหลวงหมายเลข 407 เชื่อมระหว่างอำเภอเมือง กับอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

ทางหลวงหมายเลข 408 จากอำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านอำเภอหัวไทร อำเภอระโนด อำเภอสทิงพระ อำเภอเมือง อำเภอนาหม่อม และอำเภอนาทวีในจังหวัดสงขลา

ทางหลวงหมายเลข 409 จากอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ไปยังจังหวัดยะลา

ทางหลวงหมายเลข 410 แยกจากทางหลวงหมายเลข 42 ที่จังหวัดปัตตานี ถึงอำเภอเบตง จังหวัดยะลา

ทางหลวงหมายเลข 415 จากอำเภอพนม จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ่านอำเภอทับปุด และจังหวัดพังงา

ทางหลวงหมายเลข 416 จากอำเภอปะเหลียน จังหวัดตรัง ผ่านอำเภอทุ่งหว้า อำเภอละงู จังหวัดสตูล (แผนที่ 3.5)

ส่วนทางหลวงที่เชื่อมระหว่างจังหวัดกับอำเภอหรือสถานที่สำคัญในจังหวัดนั้นๆ ได้แก่ ทางหลวงหมายเลข 4006 จากตำบลราชกูด จังหวัดระนอง ไปยังอำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร

ทางหลวงหมายเลข 4009 จากอำเภอเวียงสระ ถึงอำเภอพระแสง ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ทางหลวงหมายเลข 4015 จากอำเภอพระพรหม ผ่านอำเภอลานสะกา อำเภอฉวางถึง อำเภอพิปูน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ทางหลวงหมายเลข 4016 จากอำเภอพระพรหม ผ่านอำเภอพรหมคีรี ถึงกิ่งอำเภอนบพิตำ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ทางหลวงหมายเลข 4035 จากอำเภออ่าวลึก ผ่านอำเภอปลายพระยา จังหวัดกระบี่ ไปอำเภอพระแสง จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทางหลวงหมายเลข 4037 จากอำเภอเหนือคลอง ผ่านอำเภอเขาพนมในจังหวัดกระบี่ ผ่านอำเภอชัยบุรี ไปถึงอำเภอพระแสงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี

ทางหลวงหมายเลข 4038 จากอำเภอคลองท่อมในจังหวัดกระบี่ ผ่านอำเภอลำทับ จังหวัดกระบี่ ถึงอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทางหลวงหมายเลข 4046 จากอำเภอวังวิเศษ ผ่านอำเภอสิเกา ไปยังตัวจังหวัดตรัง

ทางหลวงหมายเลข 4055 จากจังหวัดนราธิวาส ผ่านอำเภอระแงะ ไปยังอำเภอจะแนะ

ทางหลวงหมายเลข 4056 จากจังหวัดนราธิวาส ไปอำเภอสุไหงโกลก

ทางหลวงหมายเลข 4077 จากบ้านปะแต ถึง อำเภอบันนังสตา จังหวัดยะลา

ทางหลวงหมายเลข 4085 จากอำเภอสะบ้าย้อยในจังหวัดสงขลา ไปจังหวัดยะลา

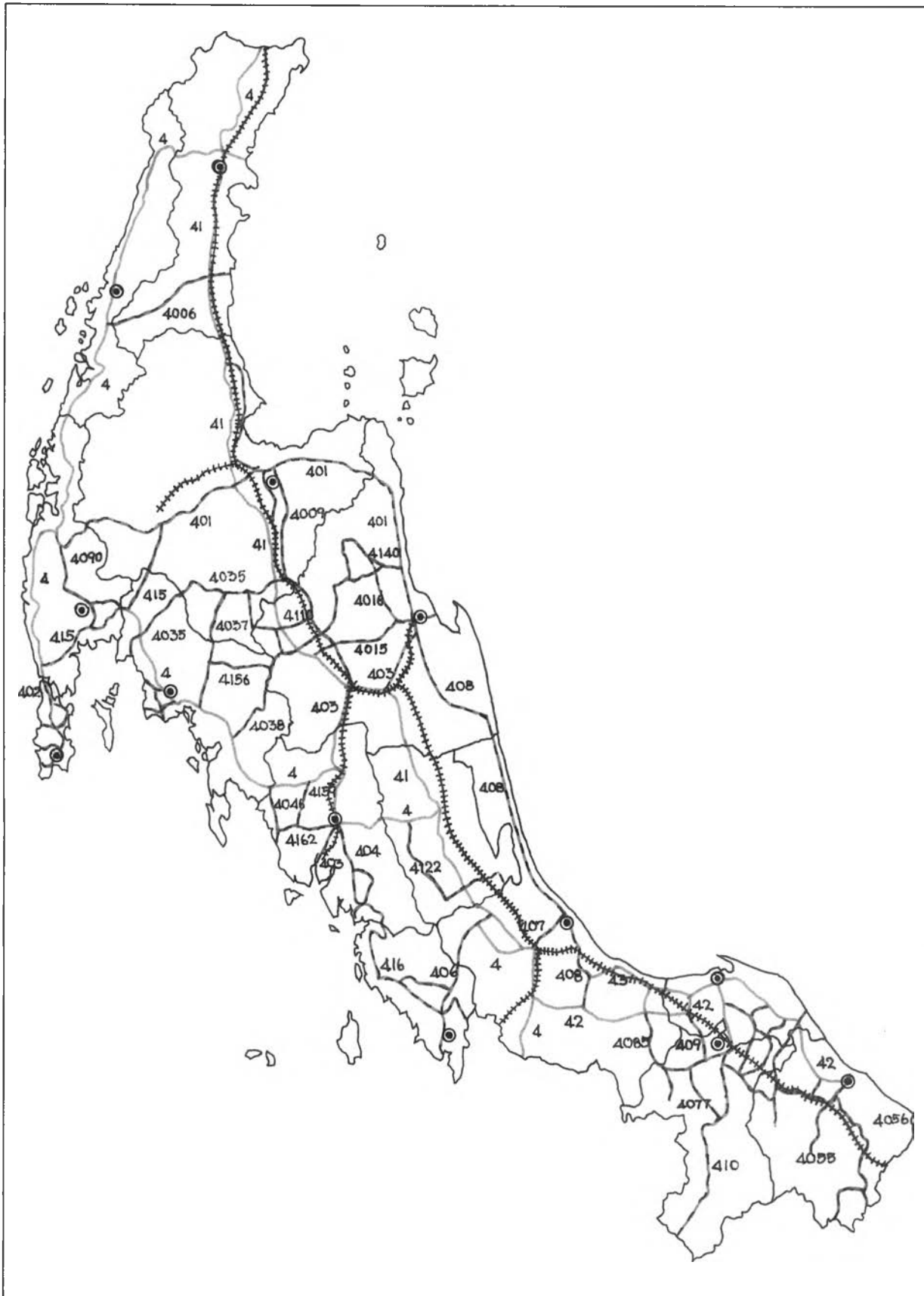
ทางหลวงหมายเลข 4090 เชื่อมจังหวัดพังงา กับอำเภอกะปง

ทางหลวงหมายเลข 4110 จากอำเภอพระแสงในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ไปยังอำเภอ ถ้ำพรพรรณ และอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช

ทางหลวงหมายเลข 4122 จากกิ่งอำเภอศรีนครินทร์ ผ่านอำเภอกงหรา ไปอำเภอป่าบอน ในจังหวัดพัทลุง

ทางหลวงหมายเลข 4140 จากอำเภอท่าศาลา ถึง บ้านนาแหร ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ทางหลวงหมายเลข 4156 จากอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช ถึงอำเภอเขาพนม จังหวัดกระบี่

แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

สัญลักษณ์	+++++ ทางรถไฟ	แผนที่ 3.5 แสดงโครงข่ายการคมนาคมของภาคใต้
● ที่ตั้งจังหวัด	— ทางหลวงสายหลัก	
— เส้นแบ่งเขตจังหวัด	— ทางหลวงสายรอง	
ที่มา : กรมทางหลวง กระทรวงคมนาคม		

ทางหลวงหมายเลข 4159 จากอำเภอวังวิเศษ ถึงบ้านต้นซด ในจังหวัดตรัง

ทางหลวงหมายเลข 4162 จากอำเภอสิเกาไปตำบลปากเมง จังหวัดตรัง

ทางหลวงหมายเลข 4189 จากตำบลกรุงชิง ถึงอำเภอพิปูน ในจังหวัดนครศรีธรรมราช

นอกจากนี้ยังมีทางหลวงสายเอเชียผ่านจังหวัดต่างๆ อีก 2 สาย ได้แก่ A-2 และ A-18 โดย สาย A-2 เริ่มต้นจากชายแดนพม่าที่อำเภอแม่สาย ไปตามทางหลวงหมายเลข 110 ถึงจังหวัดเชียงราย ตรงไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ถึงอำเภอพยุหะคีรี ตรงไปตามทางหลวงหมายเลข 32 ถึงอำเภอบางปะอิน เลี้ยวขวาไปตามทางหลวงหมายเลข 1 ถึงกรุงเทพฯ และจากกรุงเทพฯ ไปตามทางหลวงหมายเลข 4 ผ่านจังหวัดนครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และชุมพร แล้วตรงไปตามทางหลวงหมายเลข 41 ถึงจังหวัดพัทลุง เลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 4 ผ่านอำเภอหาดใหญ่ และไปจดชายแดนมาเลเซียที่อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา สภาพทางลาดยางแล้วตลอดสายระยะทางประมาณ 1,945 กิโลเมตร

สาย A-18 เริ่มต้นจากแยกสาย A-2 ที่อำเภอหาดใหญ่ไปทางหลวงหมายเลข 43 แล้วเลี้ยวซ้ายไปตามทางหลวงหมายเลข 42 ผ่านจังหวัดปัตตานีไปจนถึงจังหวัดนราธิวาส จากนั้นไปตามทางหลวงหมายเลข 4056 ไปจนถึงเขตแดนมาเลเซียที่อำเภอสุไหงโกลก เป็นเส้นทางลาดยางตลอดสายระยะทางประมาณ 275 กิโลเมตร

3.1.5.2 ทางรถไฟ

มีทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ถึงปาดังเบซาร์ ระยะทางประมาณ 990 กิโลเมตร ผ่านจังหวัด นครปฐม ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี อำเภอทุ่งสง(จังหวัด นครศรีธรรมราช) พัทลุง อำเภอหาดใหญ่(จังหวัดสงขลา) และยะลา

จากอำเภอทุ่งสงมีทางแยกไปจังหวัดนครศรีธรรมราช และตรัง

จากอำเภอหาดใหญ่มีทางแยกไปจังหวัดสงขลา ปาดังเบซาร์ และแยกไปอำเภอ สุไหงโกลก(จังหวัดนราธิวาส) โดยผ่านจังหวัดปัตตานี

ระยะทางจากกรุงเทพฯ - สุไหงโกลก รวม 1,159 กิโลเมตร

การเดินทางไฟสายใต้ของการรถไฟแห่งประเทศไทยมีขบวนรถเดินทางขึ้น-ลงวันละ 24 เที่ยว โดยเป็นขบวนรถที่วิ่งระหว่างกรุงเทพฯ กับจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้ 10 ขบวน ได้แก่

- ❖ รถเร็วกรุงเทพฯ - สุไหงโกลก
- ❖ รถด่วนพิเศษกรุงเทพฯ - บัตเตอร์เวอร์ธ
- ❖ รถด่วนพิเศษกรุงเทพฯ - สุไหงโกลก
- ❖ รถเร็วกรุงเทพฯ - ยะลา
- ❖ รถด่วนกรุงเทพฯ - ตรัง

- ❖ รถเร็วกรุงเทพฯ – นครศรีธรรมราช
- ❖ รถเร็วกรุงเทพฯ – กันตัง
- ❖ รถด่วนกรุงเทพฯ – นครศรีธรรมราช
- ❖ รถด่วนพิเศษกรุงเทพฯ – สุราษฎร์ธานี
- ❖ รถด่วนพิเศษกรุงเทพฯ – ยะลา

และรถไฟขบวนภายในท้องถิ่นอีก 2 ขบวน ได้แก่ รถธรรมดาสุราษฎร์ธานี – สุโขทัย และรถธรรมดาชุมพร - หาดใหญ่

3.1.5.3 ทางอากาศ

ปัจจุบันมีสนามบินพาณิชย์ตามจังหวัดและชุมชนศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวรวม 8 แห่ง คือ ท่าอากาศยานระหว่างประเทศและในประเทศ 2 แห่ง คือที่จังหวัดภูเก็ต และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา และท่าอากาศยานในประเทศ คือ ที่จังหวัด นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี ตรัง สุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร อำเภอเกาะสมุย(จังหวัด สุราษฎร์ธานี)

3.1.5.4 ทางน้ำ

ปัจจุบันมีท่าเทียบเรือประกอบด้วย แพปลาประมง ท่าเรือชายฝั่งทะเล และองค์การสะพานปลา กระจายตามชายฝั่งทะเลทั้งทางชายฝั่งตะวันออก ตั้งแต่จังหวัดชุมพรถึงจังหวัด นราธิวาส และชายฝั่งตะวันตก ตั้งแต่จังหวัดระนองถึงจังหวัดสตูล อย่างไรก็ตามการขนส่งทางน้ำมีบทบาทเพียงด้านการขนส่งสินค้าเท่านั้น

3.1.6 การสาธารณสุขภาค

ในปีงบประมาณ 2541 ภาคใต้มีที่ทำกาไฟฟ้า 170 แห่ง มีการใช้กระแสไฟฟ้าทั้งสิ้น 5,700 บ้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง แบ่งเป็นการใช้ประเภทธุรกิจและอุตสาหกรรมร้อยละ 59.5 ที่อยู่อาศัยร้อยละ 34.2 และอื่นๆ ร้อยละ 6.3 มีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 1,489,438 ราย เพิ่มขึ้นจากปีงบประมาณ 2540 จำนวน 80,190 ราย หรือคิดเป็นร้อยละ 5.7 ของการใช้กระแสไฟฟ้าภายในภาค

จังหวัดสงขลามีการใช้กระแสไฟฟ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.8 ของการใช้กระแสไฟฟ้าภายในภาค และจังหวัดพัทลุงมีการใช้กระแสไฟฟ้าน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 2.2 ของการใช้กระแสไฟฟ้าภายในภาค

ในปีงบประมาณ 2540 ภาคใต้สามารถผลิตน้ำประปาได้รวม 99,053,771 ลูกบาศก์เมตรต่อปี และปริมาณการใช้น้ำรวมทั้งสิ้น 68,697,674 ลูกบาศก์เมตรต่อปี

การใช้โทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์ ในปีงบประมาณ 2541 ภาคใต้มีชุมสายโทรศัพท์ทั้งสิ้น 173 ชุมสาย โทรศัพท์ขององค์การโทรศัพท์และบริษัทสัมปทานมีจำนวนเลขหมายทั้งสิ้น 570,802 เลขหมาย คิดเป็นร้อยละ 7.7 ของจำนวนเลขหมายทั้งประเทศ

จังหวัดสงขลามีเลขหมายมากที่สุดเท่ากับ 122,214 เลขหมาย คิดเป็นร้อยละ 21.4 และจังหวัดสตูลมีเลขหมายน้อยที่สุดเท่ากับ 13,661 เลขหมาย คิดเป็นร้อยละ 2.4

และในปีงบประมาณ 2540 ภาคใต้มีที่ทำการไปรษณีย์รวมทั้งสิ้น 195 แห่ง และมีจำนวนไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา 88,121,579 ชิ้น บริการพิเศษ 12,114,225 ชิ้น พัสดุไปรษณีย์ 688,186 ชิ้น และโทรเลข 678,940 ชิ้น

3.1.7 การศึกษาและสาธารณสุข

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปีการศึกษา 2541 สรุปข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษาเกี่ยวกับ จำนวนโรงเรียน นักเรียนและครู ของภาคใต้ไว้ดังนี้

จำนวนโรงเรียน 5,259 แห่ง นักเรียนสายสามัญ 1,680,587 คน และครู 83,371 คน จังหวัดนราธิวาสมีอัตราส่วนนักเรียนต่อครู 1 คนมากที่สุดเท่ากับ 1 : 23 และจังหวัดพัทลุงมีอัตราส่วนน้อยที่สุดของภาคคือ 1:17

ทางด้านการสาธารณสุขของภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2538 พบว่ามีจำนวนสถานพยาบาล 187 แห่ง เตียงผู้ป่วย 12,634 เตียง และในปี พ.ศ. 2540 ภาคใต้มีจำนวนแพทย์ 1,510 คน ทันตแพทย์ 248 คนและพยาบาล 7,290 คน โดยมีอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คน เท่ากับ 5,338 คน จังหวัดที่มีอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คนมากที่สุด คือจังหวัดนครศรีธรรมราช เท่ากับ 11,232 คน และจังหวัดที่มีอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คนน้อยที่สุด คือจังหวัดภูเก็ต เท่ากับ 1,423 คน สำหรับการตายด้วยสาเหตุที่สำคัญนั้น ประชากรในภาคใต้ตายด้วยโรคหัวใจมากที่สุด รองลงมาได้แก่ อุบัติเหตุและการเป็นพิษ โรคมะเร็ง และการบาดเจ็บจากการฆ่าตัวตาย ถูกฆ่าตาย และอื่นๆ

3.1.8 ลักษณะการทำกรเกษตรกรรมเพาะปลูก

3.1.8.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกในภาคใต้

จากข้อมูลสำมะโนการเกษตรปี พ.ศ. 2536 และการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรปี พ.ศ. 2541 (ตารางที่ 3.6) พบว่าปี พ.ศ. 2536 ภาคใต้มีการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกสำหรับยางพารามากที่สุด รองลงมาสำหรับเพาะปลูกพืชยืนต้น ข้าว พืชไร่เลี้ยงสัตว์ และพืชไร่ตามลำดับ และมีการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับน้อยที่สุด ส่วนในปี พ.ศ. 2541 การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกประเภทต่างๆ จัดลำดับจากมากไป

ตารางที่ 3.6 แสดงเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรและจำนวนผู้ถือครองตามการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการเปลี่ยนแปลงช่วงปี พ.ศ. 2536-2541

ประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	เนื้อที่		การเปลี่ยนแปลง		จำนวนผู้ถือครอง		การเปลี่ยนแปลง	
	ปี 2536	ปี 2541	เพิ่ม/ลด	ร้อยละ	ปี 2536	ปี 2541	เพิ่ม/ลด	ร้อยละ
ที่ปลูกข้าว	3115470	2102747	-1012723	-32.51	363533	269610	-93923	-25.84
ที่ปลูกพืชไร่	59877	48350	-11527	-19.25	9872	11191	1319	13.36
ที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ	48493	110871	62378	128.63	15308	37501	22193	144.98
ที่ปลูกพืชยืนต้น	3607259	396076	-3211183	-89.02	377748	396076	18328	4.85
ที่ปลูกยางพารา	8266595	9114911	848316	10.26	490747	564313	73566	14.99
ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	126586	22233	-104353	-82.44	11608	1991	-9617	-82.85

ที่มา : สำมะโนการเกษตร ปี พ.ศ. 2536 และ การสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ปี พ.ศ.2541

เนื้อที่ : ไร่

จำนวนผู้ถือครอง : คน

น้อยได้แก่ การใช้ที่ดินเพื่อเพาะปลูกยางพารา พืชยืนต้น ข้าว พืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ พืชไร่และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

การเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกของภาคใต้ พบว่าการใช้ที่ดินเพื่อเพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุดถึงร้อยละ 128.63 และการใช้ที่ดินเพื่อเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์มีการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดร้อยละ

- 82.44

ส่วนจำนวนผู้ถือครองพื้นที่เพาะปลูกเหล่านี้ในปี พ.ศ. 2536 ผู้ถือครองหรือเกษตรกรที่เพาะปลูกยางพารามีจำนวนมากที่สุด ส่วนจำนวนเกษตรกรที่ปลูกพืชไร่มีจำนวนน้อยที่สุด ส่วนในปี พ.ศ. 2541 พบว่าจำนวนเกษตรกรที่เพาะปลูกยางพารายังคงมีจำนวนมากที่สุดเช่นเดิม แต่จำนวนเกษตรกรที่มีน้อยที่สุดกลับได้แก่ ผู้ถือครองพื้นที่ที่เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเกษตรกรที่ทำการเพาะปลูก พบว่าเกษตรกรที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับมีจำนวนเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นมากที่สุดถึงร้อยละ 144.98 และเกษตรกรที่ถือครองพื้นที่ที่เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์มีการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงมากที่สุดร้อยละ -82.85

เมื่อพิจารณาทั้งการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกและการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกในปี พ.ศ. 2536 และ ปี พ.ศ. 2541 แล้วจึงพบว่าการเปลี่ยนแปลงของการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับในภาคใต้เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมาก จำนวนเกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกพืชประเภทนี้ก็เพิ่มขึ้นด้วยแม้ว่าการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกประเภทนี้จะมีเนื้อที่น้อยเมื่อเปรียบเทียบกับการเพาะปลูกชนิดอื่นๆ ก็ตาม ในขณะที่การใช้ที่ดินเพาะปลูกข้าวมีเนื้อที่สูงเป็นลำดับต้นของภาคกลับมีการเปลี่ยนแปลงของทั้งเนื้อที่และจำนวนเกษตรกรที่ลดลง เหตุผลส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการเพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับมีมูลค่าผลผลิตต่อไร่สูงกว่ามูลค่าผลผลิตต่อไร่ของข้าวดังผลการศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคใต้ อีกทั้งวงจรการเพาะปลูกยังใช้เวลาสั้นกว่าวงจรการเพาะปลูกข้าวจึงสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้บ่อยกว่าการเก็บเกี่ยวข้าว ภายในระยะเวลาที่เท่ากันการปลูกพืชผักไม้ดอกไม้ประดับ ย่อมทำรายได้ให้มากกว่าการปลูกข้าว (ตารางที่ 3.7)

ตารางที่ 3.7 แสดงข้อมูลสรุปกลุ่มกิจกรรมของเกษตรกรภาคใต้ ปี พ.ศ. 2540

กลุ่มพืช	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	มูลค่าผลผลิตรวม (บาท)	มูลค่าผลผลิตต่อไร่ (บาท)
ข้าว	711,613	264	3,579,529,038	1,329
พืชไร่	27,342	1,339	72,915,873	3,572
ไม้ผล	384,263	407	4,461,566,126	4,730
ไม้ยืนต้น	2,769,424	357	40,088,053,535	5,170
พืชผัก	58,259	1,311	401,638,339	9,040
ไม้ดอกไม้ประดับ	1,994	2,680	25,355,347	34,080
สมุนไพรร	132	534	1,240,605	4,524
รวม	3,953,027		48,630,298,863	

3.1.8.2 การจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูก

การทำกรเพาะปลูกในภาคใต้ส่วนใหญ่เกษตรกรจะอาศัยน้ำจากธรรมชาติโดยเฉพาะน้ำฝน เนื่องจากภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีปริมาณฝนมาก ปริมาณฝนในแต่ละปีสูงกว่าภาคอื่นๆ เนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือและลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดผ่านพื้นน้ำและนำความชุ่มชื้นมาทำให้มีฝนตกชุกกว่าภาคอื่นๆ (ตารางที่ 3.8)

จากสำมะโนการเกษตรปี พ.ศ. 2536 เกษตรกรในภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่มีการจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูก แต่อย่างไรก็ตามพบว่าในช่วงปี พ.ศ. 2536-2541 การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มเกษตรกรที่มีการจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูกนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 43.63 ส่วนจำนวนเกษตรกรที่ไม่มีการจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูกกลับมีการเปลี่ยนแปลงที่ลดลงร้อยละ -5.30 (ดังตารางที่ 3.9)

ส่วนเนื้อที่ที่มีการจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูกในพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นกับพื้นที่ปลูกผักและไม้ดอกไม้ประดับนั้น พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นสูงมากในพื้นที่ทั้งสองประเภท คือร้อยละ 456.32 ในพื้นที่ปลูกผักและไม้ดอกไม้ประดับ และร้อยละ 106.38 ในพื้นที่ปลูกพืชยืนต้น

ตารางที่ 3.8 แสดงปริมาณน้ำฝนรายปีของบางจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ. 2538-2542

ปริมาณ (ม.ม.)

จังหวัด	2538	2539	2540	2541	2542
ชุมพร	1834.7	2045.1	2147.7	1741.2	2215.8
นครศรีธรรมราช	2426.7	2606	2426.8	2469.4	2904.2
สงขลา	2311.4	2363	2192	1698.6	2969.5
สุราษฎร์ธานี	1558.9	2234.6	-	-	-
กระบี่	-	-	2317.1	2148.7	2069.8
ตรัง	2094.9	-	2108.2	2000.8	2636.3
ภูเก็ต	2122	1780.7	1866.9	2437	2550.3
ระนอง	4243.1	4120.4	3866.2	3691.8	4896.6
สตูล	2432.2	2627.9	1875.8	-	2491.9
นราธิวาส	2613.8	2529.8	2468.1	2467.8	-
ปัตตานี	2097.2	2177.7	1780.4	2030.6	2526.8

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา

นอกจากนี้ภาคใต้เป็นภูมิภาคที่มีพื้นที่การชลประทานน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ของประเทศ คือ 3,134,724 ไร่ สัดส่วนของเนื้อที่ชลประทานในภาคใต้ถึงสิ้นปี พ.ศ. 2541 คิดเป็นร้อยละ 10

ตารางที่ 3.9 แสดงการจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูก

การจัดหาน้ำ การเปลี่ยนแปลง	ปี พ.ศ. 2536	ปี พ.ศ. 2541	การเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ
			เพิ่ม/ลด	
เกษตรกรที่ปลูกพืช (ราย)				
ไม่มีการจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูก	623,166	590,129	- 33,037	-5.3
มีการจัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูก	163,568	234,925	71,357	43.63
เนื้อที่ที่จัดหาน้ำเพื่อการเพาะปลูก (ไร่)				
พืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ	14,390	80,054	65,664	456.32
พืชยืนต้น	520,879	1,074,976	554,097	106.38

ที่มา ; สำมะโนการเกษตรปี พ.ศ. 2536 และการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรปี พ.ศ. 2541

ของเนื้อที่ชลประทานทั่วประเทศ (ดังตารางที่ 3.10) เนื้อที่ชลประทานทั้ง 3,134,724 ไร่ กระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ดังนี้คือ นครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดที่มีเนื้อที่ชลประทานมากที่สุดของภาค คือ 840,430 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 27 รองลงมาได้แก่ จังหวัดนราธิวาส พัทลุง ปัตตานี สงขลา สุราษฎร์ธานี ตรัง สตูลและชุมพร (มีสัดส่วนเนื้อที่เท่ากัน) กระบี่และพังงา(มีสัดส่วนเนื้อที่เท่ากัน) ระนองและยะลา (มีสัดส่วนเนื้อที่เท่ากัน) และภูเก็ตตามลำดับ คือมีเนื้อที่ 473,914 422,470 378,834 341,610 175,415 125,300 105,560 89,423 56,760 51,440 18,110 43,278 12,180 ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนของพื้นที่ชลประทานทั้งภาคร้อยละ 15, 13, 12, 11, 6, 4, 3, 3, 2, 2, 1, 1 และ 0.38 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 3.11)

3.1.8.3 การใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชในพื้นที่เพาะปลูก

เกษตรกรในภาคใต้มีทั้งผู้ที่ใช้ปุ๋ยและไม่ใช้ปุ๋ยในแปลงเพาะปลูก ซึ่งเกษตรกรที่ใช้ปุ๋ยมีจำนวนมากกว่าผู้ที่ไม่ใช้ปุ๋ย มีทั้งการใช้ปุ๋ยเคมีและปุ๋ยอินทรีย์ การใช้ปุ๋ยเคมีจะแพร่หลายและเป็นที่ยอมรับมากกว่าการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และมีเกษตรกรอีกกลุ่มหนึ่งที่ใช้ปุ๋ยทั้งสองชนิดรวมกัน

ในปี พ.ศ. 2536 เนื้อที่เพาะปลูกที่มีอัตราส่วนของการใช้ปุ๋ยเคมีสูงที่สุด ได้แก่ เนื้อที่เพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ โดยในพื้นที่เพาะปลูก 1 ไร่มีการใช้ปุ๋ยเคมี 0.1 ตัน ส่วนพื้นที่ปลูกข้าวมีอัตราส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีน้อยที่สุด โดยพื้นที่เพาะปลูก 1 ไร่ใช้ปุ๋ย 0.03 ตัน

ในปี พ.ศ. 2541 พื้นที่เพาะปลูกประเภทที่มีอัตราส่วนการใช้ปุ๋ยมากที่สุด ยังเป็นพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ และพื้นที่ปลูกพืชไร่ มีการใช้ปุ๋ย 0.09 ตันต่อพื้นที่ 1 ไร่ ส่วนพื้นที่ปลูกข้าวเป็นพื้นที่เพาะปลูกที่มีอัตราส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีน้อยที่สุด คือ 0.04 ตันต่อพื้นที่เพาะปลูก 1 ไร่

การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูกที่ใช้ปุ๋ยเคมีช่วงปี พ.ศ. 2536-2541 พบว่าพื้นที่เพาะปลูกที่ใช้ปุ๋ยเคมีแต่ละประเภทมีมากขึ้นเว้นแต่พื้นที่เพาะปลูกพืชไร่และพื้นที่ปลูกข้าวที่มีเนื้อที่ใช้น้อยลง ส่วนพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับมีการเปลี่ยนแปลงของเนื้อที่ที่ใช้ปุ๋ยเพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 106.19 ส่วนการเปลี่ยนแปลงของปริมาณปุ๋ยรวมที่ใช้ในพื้นที่เพาะปลูกแต่ละประเภทเพิ่มขึ้นมากที่สุดในพื้นที่ปลูกพืชผักไม้ดอกไม้ประดับ สูงถึงร้อยละ 88.66 และเพิ่มขึ้นน้อยที่สุดในพื้นที่ปลูกพืชไร่ร้อยละ -39.60 นอกจากนี้ยังพบว่าการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนการใช้ปุ๋ยเคมีต่อพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้นมากที่สุดในพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 80 และการเปลี่ยนแปลงของอัตราส่วนการใช้ปุ๋ยต่อพื้นที่เพาะปลูกในพื้นที่ปลูกพืชไร่เพิ่มขึ้นน้อยที่สุด ร้อยละ 12.50 (ดังตารางที่ 3.12)

ส่วนการใช้ยาปราบศัตรูพืชพบว่าเกษตรกรที่ใช้ยาปราบศัตรูพืชมีจำนวนมากกว่าเกษตรกรที่ไม่ใช้ยา (ดังตารางที่ 3.13)

3.1.8.4 การใช้อุปกรณ์การขนส่งเพื่อการเกษตร

ตารางที่ 3.10 แสดงเนื้อที่ชลประทานที่สร้างเสร็จแล้วถึงสิ้นปี เป็นรายภาค ปี พ.ศ.2541

ภาค	ปี พ.ศ. 2541	ร้อยละ
ตะวันออกเฉียงเหนือ	5,175,571	17
เหนือ	7,941,892	27
กลาง	13,679,448	46
ใต้	3,134,724	10
รวมทั้งประเทศ	29,931,635	100

ที่มา : กรมชลประทาน

ตารางที่ 3.11 แสดงเนื้อที่ชลประทานที่สร้างเสร็จแล้วถึงสิ้นปี เป็นรายจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ. 2541

จังหวัด	ปี พ.ศ. 2541	ร้อยละ
ชุมพร	105,560	3
นครศรีธรรมราช	840,430	27
พัทลุง	422,470	13
สงขลา	341,610	11
สุราษฎร์ธานี	175,415	6
กระบี่	56,760	2
ตรัง	125,300	4
พังงา	51,440	2
ภูเก็ต	12,180	0
ระนอง	18,110	1
สตูล	89,423	3
นราธิวาส	473,914	15
ปัตตานี	378,834	12
ยะลา	43,278	1
รวม	3,134,724	100

ที่มา : กรมชลประทาน

ตารางที่ 3.12 แสดงเนื้อที่เพาะปลูกที่ไถปุ๋ยและปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ และการเปลี่ยนแปลงช่วงปี พ.ศ. 2536-2541

ประเภทเนื้อที่เพาะปลูก	ปี 2536			ปี 2541			การเปลี่ยนแปลง					
	เนื้อที่เพาะปลูกที่ไถปุ๋ย	ปริมาณปุ๋ย	สัดส่วน	เนื้อที่เพาะปลูกที่ไถปุ๋ย	ปริมาณปุ๋ย	สัดส่วน	เนื้อที่เพาะปลูกที่ไถปุ๋ย		ปริมาณปุ๋ย		สัดส่วน	
							เพิ่ม/ลด	ร้อยละ	เพิ่ม/ลด	ร้อยละ	เพิ่ม/ลด	ร้อยละ
ทั้งหมด	2,100,311	62,730	1:0.03	1,778,385	63,734	1:0.04	-321,926	-15.33	1,004	1.60	1:0.01	33.33
พืชไร่	68,931	5,485	1:0.08	37,451	3,313	1:0.09	-31,480	-45.67	2,172	-39.60	1:0.01	12.5
พืชผักและไม้ดอกไม่ประดับ	55,234	5,238	1:0.1	113,887	9,882	1:0.09	58,653	106.19	4,644	88.66	1:0.08	80
พืชยืนต้น	1,905,565	104,739	1:0.05	2,181,131	147,247	1:0.07	275,566	14.46	42,508	40.58	1:0.02	40
ยางพารา	5,769,274	234,167	1:0.04	5,850,613	279,562	1:0.05	81,339	1.41	45,395	19.39	1:0.01	25

ที่มา: ส่วนะโนการเกษตร ปี 2536 และ การสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ปี 2541

เนื้อที่ ไร่

ปริมาณปุ๋ย คัน

ตารางที่ 3.13 แสดงการใช้ยาปราบศัตรูพืชของเกษตรกร

เกษตรกร (ราย)	ปี 2536	ปี 2541	การเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ
เกษตรกรที่ไม่ใช้ยา	507480	521865	14385	2.83
เกษตรกรที่ใช้ยา	275398	303112	27714	10.06
รวม	782878	824977	42099	5.38

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกรปี 2536 และการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรปี 2541

ตารางที่ 3.14 แสดงอุปกรณ์การขนส่งเพื่อการเกษตร และการเปลี่ยนแปลงช่วงปี พ.ศ. 2536-2541

ประเภทอุปกรณ์การขนส่งเพื่อการเกษตร	ปี 2536	ปี 2541	การเปลี่ยนแปลง	
			เพิ่ม/ลด	ร้อยละ
รถบรรทุก 4 ล้อ	42420	117226	74806	176.35
รถบรรทุก 6 ล้อ	1947	2053	106	5.44
รถบรรทุก 10 ล้อ	758	196	-562	-74.14
รถจักรยานยนต์	269422	488487	219065	81.31
รถจักรยาน	84914	92722	7808	9.20
เรือ	6855	5892	-963	-14.05
รถเกษตรกร (อีแต่น ใ้ต้่อย)	1419	6671	5252	370.12

ที่มา : สัมภาษณ์เกษตรกร ปี 2536 และ การสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ปี 2541

ในปี พ.ศ. 2536 อุปกรณ์การขนส่งเพื่อการเกษตรประเภทรถเกตรกร (รถอีแต่น) มีจำนวนมากที่สุด และอุปกรณ์การขนส่งเพื่อการเกษตรที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือ รถบรรทุก 10 ล้อ เช่นเดียวกันกับในปี พ.ศ. 2541 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงของอุปกรณ์การขนส่งเพื่อการเกษตรที่ใช้ในภาคใต้พบว่า รถเกตรกรหรือรถอีแต่นมีจำนวนเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ รถบรรทุก 4 ล้อหรือรถกระบะ รถจักรยานยนต์ ส่วนอุปกรณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงได้แก่ รถบรรทุก 10 ล้อ และเรือ (ดังตารางที่ 3.14)

3.1.8.5 แหล่งเงินกู้และหนี้สินของเกษตรกร

จากการสำรวจข้อมูลทางการเกษตรโดยสำมะโนการเกษตรปี พ.ศ. 2536 และการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรปี พ.ศ. 2541 พบว่า แหล่งเงินกู้ที่มีจำนวนเกษตรกรมีหนี้สินเพื่อการเกษตรอยู่มากที่สุด คือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ทั้งในปี พ.ศ. 2536 และ ปี พ.ศ. 2541 ส่วนแหล่งเงินกู้ที่มีจำนวนเกษตรกรเป็นหนี้น้อยที่สุดคือ แหล่งเงินกู้ของพ่อค้าคนกลาง ในทั้งสองปี

ส่วนการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเกษตรกรที่มีหนี้สินพบว่า จำนวนเกษตรกรที่มีหนี้สินจากธนาคารเพื่อการเกษตรฯเพิ่มขึ้นมากที่สุด ร้อยละ 28.04 ส่วนจากแหล่งเงินกู้อื่นๆ จำนวนของเกษตรกรที่มีหนี้สินลดลงจากทุกแหล่ง โดยแหล่งที่ลดลงมากที่สุดคือ แหล่งธนาคารอื่น/สถาบันการเงิน ลดลงร้อยละ -66.96

ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนเงินที่เป็นหนี้ พบว่า หนี้จากธนาคารเพื่อการเกษตรฯ มีจำนวนเงินมากที่สุดทั้งในปี พ.ศ. 2536 และ พ.ศ. 2541 และจำนวนเงินที่เป็นหนี้จากพ่อค้าคนกลางมีจำนวนน้อยที่สุดทั้งสองปี นอกจากนี้เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินที่เป็นหนี้ยังพบว่า มีหนี้จากธนาคารเพื่อการเกษตรฯ เพิ่มขึ้นมากที่สุดร้อยละ 144.46 และหนี้จากพ่อค้าคนกลางมีการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุดร้อยละ -71.13

เห็นได้ว่า เกตรกรในภาคใต้ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2541 หันมากู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรฯ เพิ่มมากขึ้น ส่วนการกู้ยืมจากแหล่งเงินกู้อื่นๆ เปลี่ยนแปลงลดลงทั้งหมด อย่างไรก็ตามจำนวนหนี้สินที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มสูงขึ้นนอกจากธนาคารเพื่อการเกษตรฯ แล้ว ยังเป็นหนี้ที่กู้ยืมมาจากธนาคารอื่น/สถาบันการเงิน และจากสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นแหล่งเงินกู้ในระบบ ส่วนการกู้ยืมและมูลค่าหนี้สินที่เกษตรกรในภาคใต้จากแหล่งเงินกู้นอกระบบได้เปลี่ยนแปลงลดลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพ่อค้าคนกลาง (ตารางที่ 3.15)

ตารางที่ 3.15 แสดงจำนวนผู้ถือครองทำการเกษตรที่มีหนี้สินเพื่อการเกษตรและจำนวนเงินที่เป็นหนี้ตามแหล่งเงินทุน และการเปลี่ยนแปลง ช่วงปี พ.ศ. 2536-2541

แหล่งเงินทุน	จำนวนผู้ถือครองทำการเกษตรที่มีหนี้สินเพื่อการเกษตร		การเปลี่ยนแปลง		จำนวนเงินที่เป็นหนี้		การเปลี่ยนแปลง	
	ปี 2536	ปี 2541	เพิ่ม/ลด	ร้อยละ	ปี 2536	ปี 2541	เพิ่ม/ลด	ร้อยละ
ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ (ธกส.)	165,152	211,456	46,304	28.04	7,155	17,491	10,336	144.46
ธนาคารอื่น/สถาบันการเงิน	20,480	6,766	-13,714	-66.96	3,175	3,218	43	1.35
สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกร	32,178	27,988	-4,190	-13.02	1,238	2,212	974	78.68
พ่อค้าคนกลาง	4,375	1,713	-2,662	-60.85	194	56	-138	-71.13
นายทุนเงินกู้	4,930	2,605	-2,325	-47.16	195	97	-98	-50.26
ญาติ/เพื่อนบ้าน/บุคคลอื่น	33,419	23,113	-10,306	-30.84	766	647	-119	-15.54

ที่มา : สำมะโนการเกษตร ปี 2536 และ การสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ปี 2541

จำนวนผู้ถือครองทำการเกษตรที่มีหนี้สินเพื่อการเกษตร : คน

จำนวนเงินที่เป็นหนี้ : ล้านบาท

3.2 สภาพทั่วไปของการผลิตผักและผลไม้

3.2.1 การกระจายของพื้นที่เพาะปลูก

3.2.1.1 การกระจายตัวของพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับและพื้นที่ปลูกพืชยืนต้น

ปี พ.ศ. 2536 ภาคใต้มีเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรทั้งสิ้น 16,271,276 ไร่ โดยประเภทของพื้นที่ทำการเกษตรที่มีเนื้อที่มากที่สุดคือ พื้นที่ปลูกยางพารา ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักของภาคใต้ 8,266,595 ไร่ รองลงมาเป็นพื้นที่ปลูกพืชยืนต้น 3,607,259 ไร่ ส่วนพื้นที่ปลูกพืชผักนั้นเป็นประเภทของพื้นที่ถือครองทางการเกษตรที่มีขนาดเล็กที่สุดคือ 48,493 ไร่ (ตารางที่ 3.16)

ส่วนปี พ.ศ. 2541 นั้น ภาคใต้มีเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรทั้งสิ้น 16,049,925 ไร่ ซึ่งลดลงจากปี พ.ศ. 2536 พื้นที่ทำการเกษตรที่ปลูกยางพารามีพื้นที่มากที่สุด 9,112,028 ไร่ ตามมาด้วยพื้นที่ปลูกพืชยืนต้น 3,979,385 ไร่ เนื้อที่ถือครองทางการเกษตรที่เป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์มีขนาดพื้นที่เล็กที่สุด 22,226 ไร่ (ตารางที่ 3.17)

อย่างไรก็ตาม แม้เนื้อที่ถือครองทางการเกษตรทั้งสิ้นในปี พ.ศ. 2541 ลดลงจากปี พ.ศ. 2536 แต่ก็พบว่าในส่วนของพื้นที่ปลูกพืชผักและพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นนั้นยังมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น พื้นที่ปลูกพืชผักและพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นนี้กระจายออกไปตามจังหวัดต่างๆ ดังนี้ (ตารางที่ 3.18)

3.2.1.1.1 พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ

ปี พ.ศ. 2536 ภาคใต้มีพื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับทั้งสิ้น 48,493 ไร่ จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ นครศรีธรรมราช รองลงมาเป็นจังหวัด สุราษฎร์ธานี ชุมพร สงขลา พัทลุง พังงา ตรัง นราธิวาส สตูล ปัตตานี ระนอง ภูเก็ต กระบี่ และยะลา คิดเป็นร้อยละ 29, 15, 14, 10, 6, 4, 4, 4, 3, 3, 2, 2, 2, และ 1 ตามลำดับ

ส่วนในปี พ.ศ. 2541 พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับเพิ่มมากขึ้นเป็น 110,738 ไร่ เพาะปลูกมากที่สุดที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ตามมาด้วย ชุมพร พัทลุง สุราษฎร์ธานี พังงา กระบี่ ปัตตานี สงขลา สตูล ตรัง ระนอง ภูเก็ต นราธิวาส และยะลา คิดเป็นร้อยละ 45, 13, 9, 7, 5, 5, 3, 3, 2, 1, 1, 1, และ 0 ตามลำดับ

เห็นได้ว่าแม้ภาคใต้จะไม่ใช่อุภูมิภาคที่เป็นแหล่งเพาะปลูกพืชผักสำคัญ แต่พื้นที่การเพาะปลูกพืชผักของภาคใต้มีการทำกันมากขึ้น พื้นที่เพาะปลูกมีการเปลี่ยนแปลงขยายตัวเพิ่มขึ้น จังหวัดที่เป็นแหล่งเพาะปลูกสำคัญๆ เป็นพื้นที่ทางตอนบนด้านฝั่งตะวันออกของภาค (แผนที่ 3.6 และ 3.7)

ตารางที่ 3.16 แสดงเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรรายจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ. 2536

จังหวัด	เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร										
	รวมเนื้อที่ถือครองทั้งหมด	ที่ปลูกข้าว	ที่ปลูกพืชไร่	ที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ	ที่ปลูกพืชยืนต้น	ที่ปลูกยางพารา	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	ป่า	ที่กร้างว่างเปล่า	ที่อื่นๆ	
สุราษฎร์ธานี	2,827,267	202,702	6,949	7,092	672,714	1,646,231	22,555	25,024	185,064	58,936	
ชุมพร	1,671,230	124,072	24,784	6,784	1,000,588	346,110	13,901	16,762	100,475	37,754	
ระนอง	366,042	16,079	404	1,005	210,720	97,656	3,809	2,802	27,587	5,980	
สงขลา	1,712,083	437,121	3,952	4,747	106,458	1,081,140	8,544	6,480	29,835	33,806	
นครศรีธรรมราช	3,155,098	1,134,289	10,596	14,203	512,235	1,286,167	37,149	8,310	88,877	63,272	
พัทลุง	1,059,921	498,973	5,566	2,725	60,797	444,645	8,532	1,695	12,930	24,058	
สตูล	447,847	90,969	493	1,637	66,552	248,635	6,456	2,399	20,903	9,803	
ภูเก็ต	108,977	2,174	704	1,016	24,054	73,823	1,217	90	1,551	4,348	
พังงา	787,839	87,101	1,745	1,994	170,870	474,210	5,667	2,975	30,495	12,782	
กระบี่	1,160,628	70,488	973	1,130	406,037	574,900	5,404	9,571	73,969	18,156	
ตรัง	1,151,384	136,010	783	1,898	70,335	881,370	1,662	2,476	34,076	22,774	
ปัตตานี	413,326	164,667	1,401	1,652	75,014	153,311	4,142	812	4,174	8,153	
ยะลา	622,025	41,855	236	462	72,576	489,314	1,313	1,684	9,963	4,622	
นราธิวาส	787,609	108,970	1,291	2,148	158,309	469,083	6,235	3,877	22,885	14,811	
รวม	16,271,276	3,115,470	59,877	48,493	3,607,259	8,266,595	126,586	84,957	642,784	319,255	

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 3.17 แสดงเนื้อที่ถือครองทางการเกษตรรายจังหวัดในภาคใต้ ปี พ.ศ. 2541

จังหวัด	เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร										
	รวมเนื้อที่ถือครองทั้งหมด	ที่ปลูกข้าว	ที่ปลูกพืชไร่	ที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ	ที่ปลูกพืชยืนต้น	ที่ปลูกยางพารา	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	ป่า	ที่รกร้างว่างเปล่า	อื่นๆ	
สุราษฎร์ธานี	3,139,286	179,159	1,944	7,639	770,742	2,043,516	2,822	19,000	88,180	26,284	
ชุมพร	1,575,954	46,660	27,021	14,909	955,368	474,677	8,330	6,940	35,047	7,002	
ระนอง	331,859	2,416	343	1,580	181,529	127,068	616	354	13,024	4,929	
สงขลา	1,605,776	392,314	1,339	3,702	96,142	1,053,627	2,050	6,772	27,532	22,298	
นครศรีธรรมราช	3,018,068	694,108	7,487	49,640	820,647	1,291,172	7,555	12,453	78,214	56,792	
พัทลุง	978,015	377,552	2,237	9,718	55,282	511,128	3,542	1,687	6,809	10,060	
สตูล	410,089	48,690	429	3,019	68,559	266,531	1,809	421	18,028	2,603	
ภูเก็ต	99,927	328	584	1,152	21,212	72,507	119	156	3,236	633	
พังงา	748,369	4,229	987	5,726	141,097	568,351	7,574	7,354	10,850	2,201	
กระบี่	1,164,490	37,160	89	5,702	401,912	633,024	1,148	7,233	62,681	15,541	
ตรัง	1,191,269	60,296	4,245	2,006	113,695	966,974	651	2,722	18,371	22,309	
ปัตตานี	402,773	165,583	542	5,340	77,861	145,771	1,597	825	4,343	911	
ยะลา	550,243	24,278	-	4	82,479	439,505	316	-	3,644	17	
นราธิวาส	833,807	68,945	1,041	601	192,860	518,177	1,949	10,415	37,250	2,569	
รวม	16,049,925	2,101,718	48,288	110,738	3,979,385	9,112,028	40,078	76,332	407,209	174,149	

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื

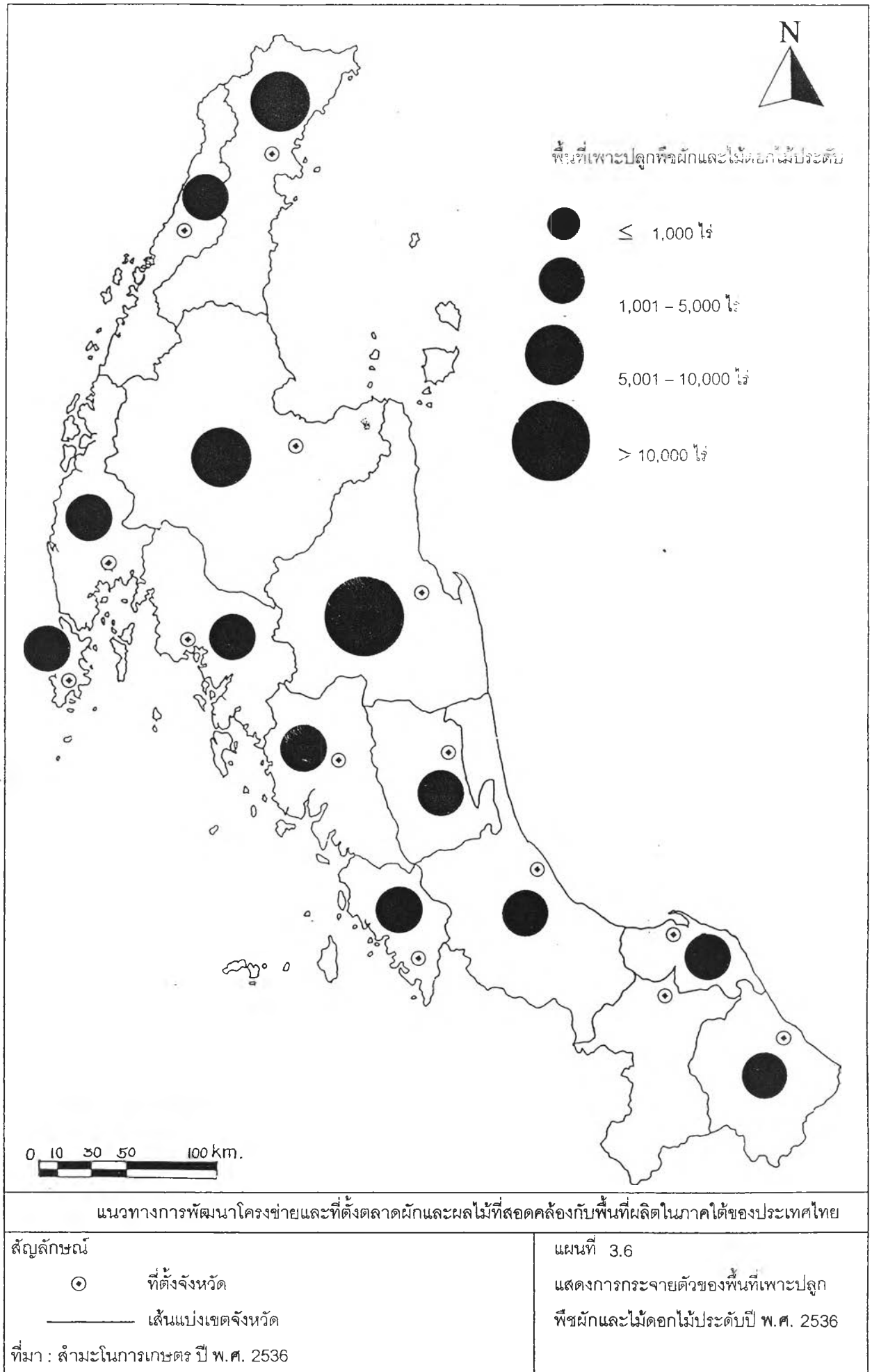
- ไม่มีข้อมูล

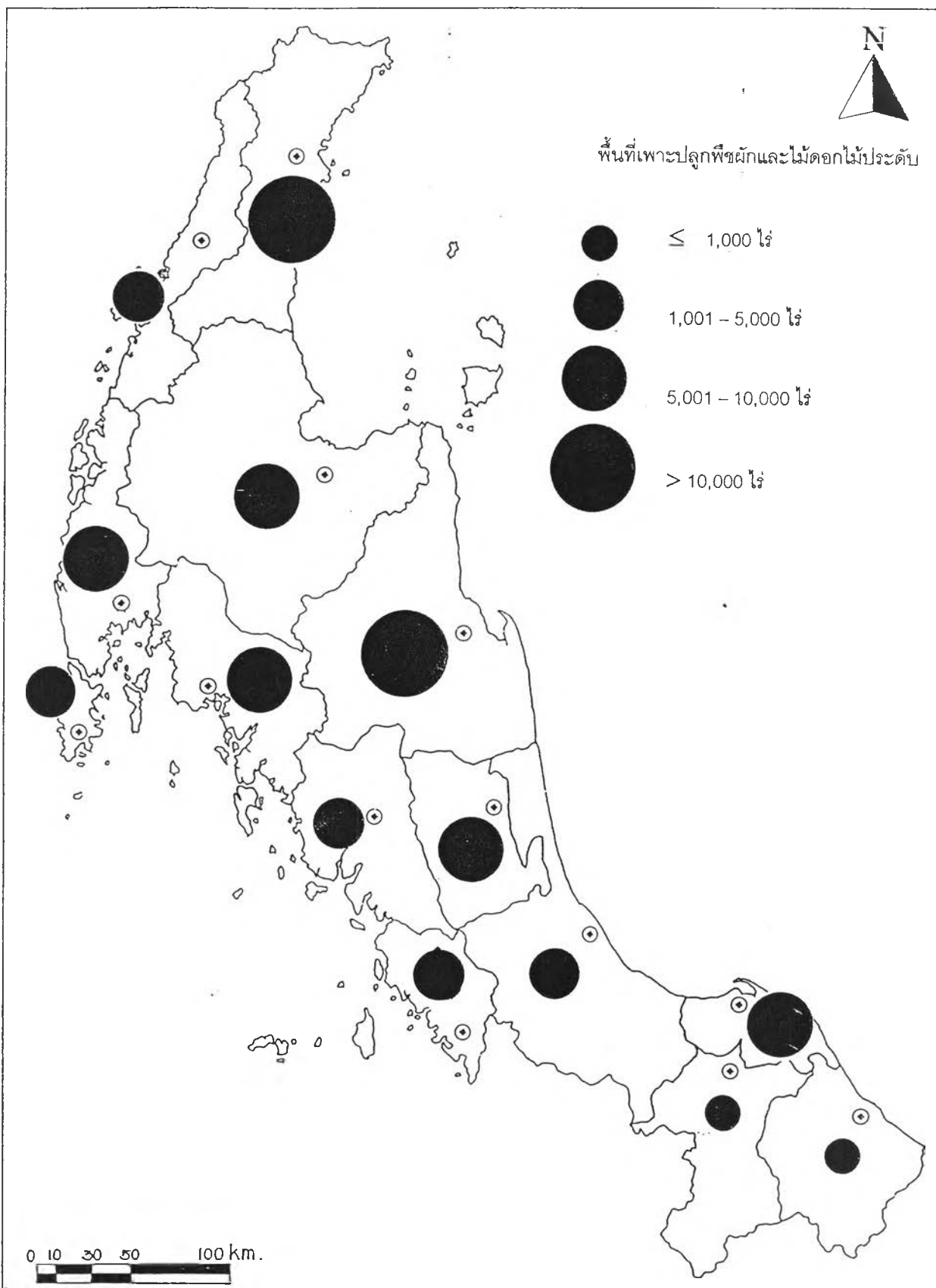
ตารางที่ 3.18 แสดงการกระจายตัวของพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับและพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นตามรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2536 และ ปี พ.ศ. 2541

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ				เนื้อที่เพาะปลูกพืชยืนต้น			
	ปี 2536	ร้อยละ	ปี 2541	ร้อยละ	ปี 2536	ร้อยละ	ปี 2541	ร้อยละ
สุราษฎร์ธานี	7,092	15	7,639	7	672,714	19	770,742	19
ชุมพร	6,784	14	14,909	13	1,000,588	28	955,368	24
ระนอง	1,005	2	1,580	1	210,720	6	181,529	5
สงขลา	4,747	10	3,702	3	106,458	3	96,142	2
นครศรีธรรมราช	14,203	29	49,640	45	512,235	14	820,647	21
พัทลุง	2,725	6	9,718	9	60,797	2	55,282	1
สตูล	1,637	3	3,019	3	66,552	2	68,559	2
ภูเก็ต	1,016	2	1,152	1	24,054	1	21,212	1
พังงา	1,994	4	5,726	5	170,870	5	141,097	4
กระบี่	1,130	2	5,702	5	406,037	11	401,912	10
ตรัง	1,898	4	2,006	2	70,335	2	113,695	3
ปัตตานี	1,652	3	5,340	5	75,014	2	77,861	2
ยะลา	462	1	4	0	72,576	2	82,479	2
นราธิวาส	2,148	4	601	1	158,309	4	192,860	5
รวม	48,493	100	110,738	100	3,607,259	100	3,979,385	100

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

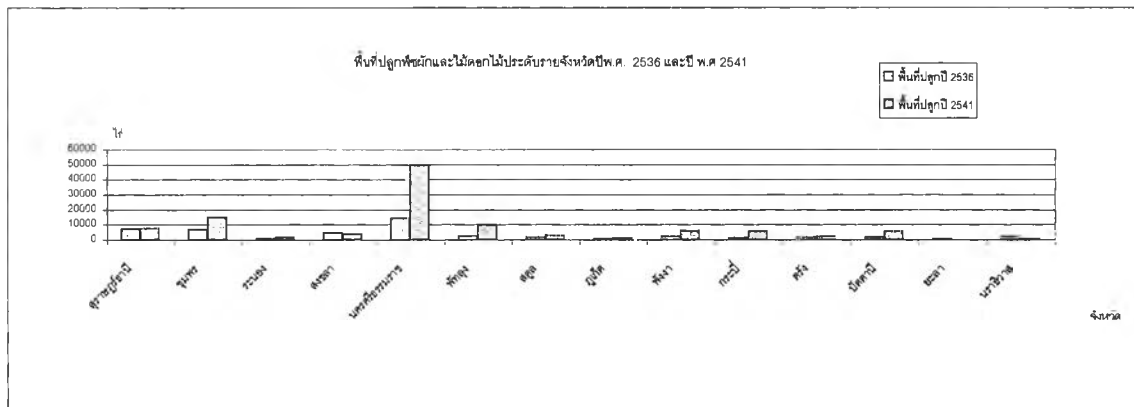

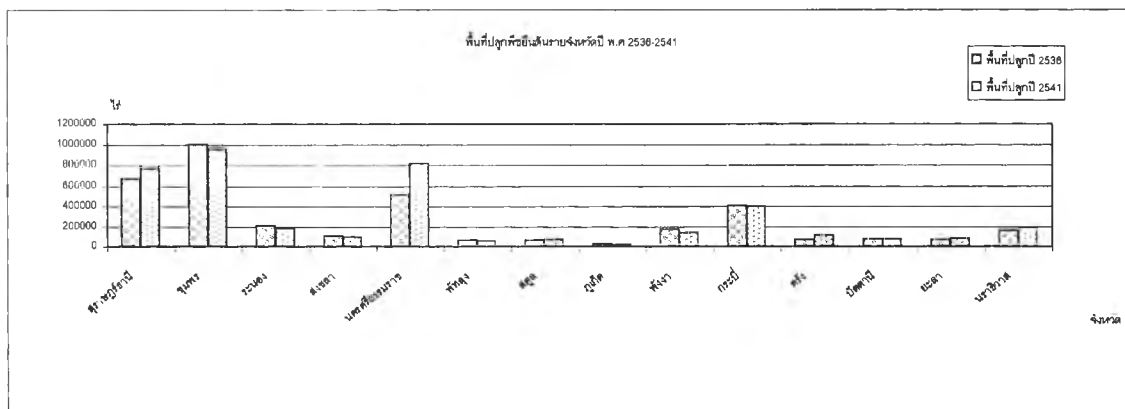
แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊙ ที่ตั้งจังหวัด ———— เส้นแบ่งเขตจังหวัด <p>ที่มา : การสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ปี พ.ศ. 2541</p>	<p>แผนที่ 3.7</p> <p>แสดงการกระจายตัวของพื้นที่เพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ ปี พ.ศ. 2541</p>
--	--

แผนภูมิที่ 3.3 แสดงการกระจายตัวของพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับรายจังหวัดปี พ.ศ. 2536 และปี พ.ศ. 2541

แผนภูมิที่ 3.4 แสดงการกระจายตัวของพื้นที่ปลูกพืชขึ้นต้นรายจังหวัด ปี พ.ศ. 2536 และ ปี พ.ศ. 2541

3.2.1.1.2. พื้นที่ปลูกพืชยืนต้น

ปี พ.ศ. 2536 ภาคใต้มีพื้นที่ทำการเกษตรที่เป็นพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นทั้งสิ้น 3,607,259 ไร่ จังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมากที่สุด คือ จังหวัดชุมพร รองลงมาเป็น สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช กระบี่ ระนอง พังงา นราธิวาส สงขลา พัทลุง สตูล ตรัง ปัตตานี ยะลา ภูเก็ต คิดเป็นร้อยละ 28, 19, 14, 11, 6, 5, 4, 3, 2, 2, 2, 2, 2, และ 1 ตามลำดับ

ส่วนในปี พ.ศ. 2541 พื้นที่ปลูกไม้ผลพืชยืนต้นเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกับพื้นที่เพาะปลูกพืชผัก โดยมีพื้นที่ปลูกรวมทั้งสิ้น 3,979,385 ไร่ เพาะปลูกมากที่สุดที่จังหวัดชุมพร ตามมาด้วย นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี กระบี่ ระนอง นราธิวาส พังงา ตรัง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา พัทลุง และภูเก็ต คิดเป็นร้อยละ 24, 21, 19, 10, 5, 5, 4, 3, 2, 2, 2, 2, 1, และ 1 ตามลำดับ (แผนที่ 3.8 และ 3.9)

เห็นได้ว่า มีการเพาะปลูกไม้ผลพืชยืนต้นในภาคใต้เพิ่มมากขึ้น จังหวัดที่เป็นพื้นที่สำคัญในการปลูกก็จัดอยู่ในพื้นที่ทางตอนบนของภาคทางด้านฝั่งตะวันออกเป็นส่วนใหญ่

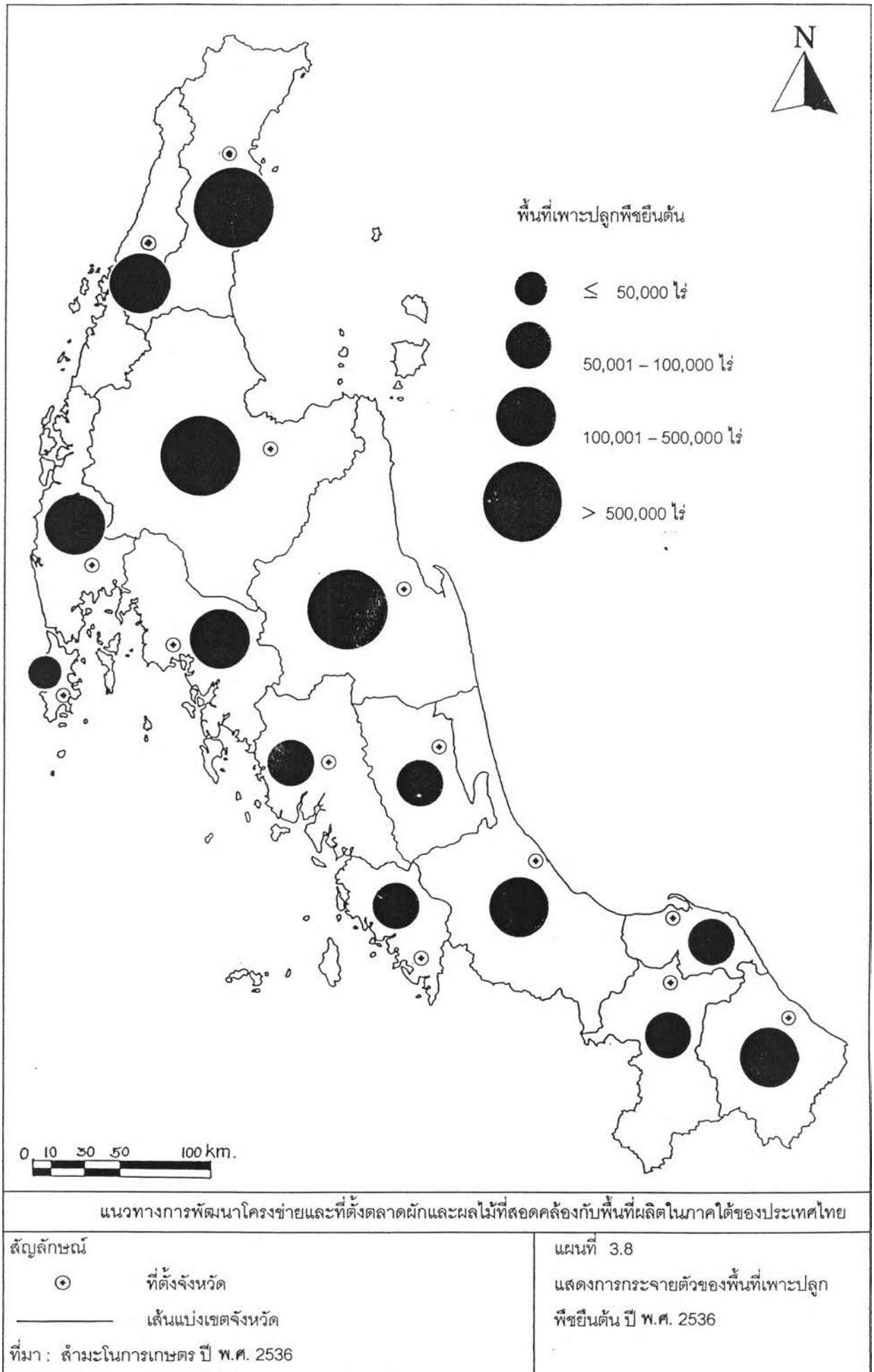
3.2.1.2 สัดส่วนและความหนาแน่นของพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับและพื้นที่ปลูกพืชยืนต้น

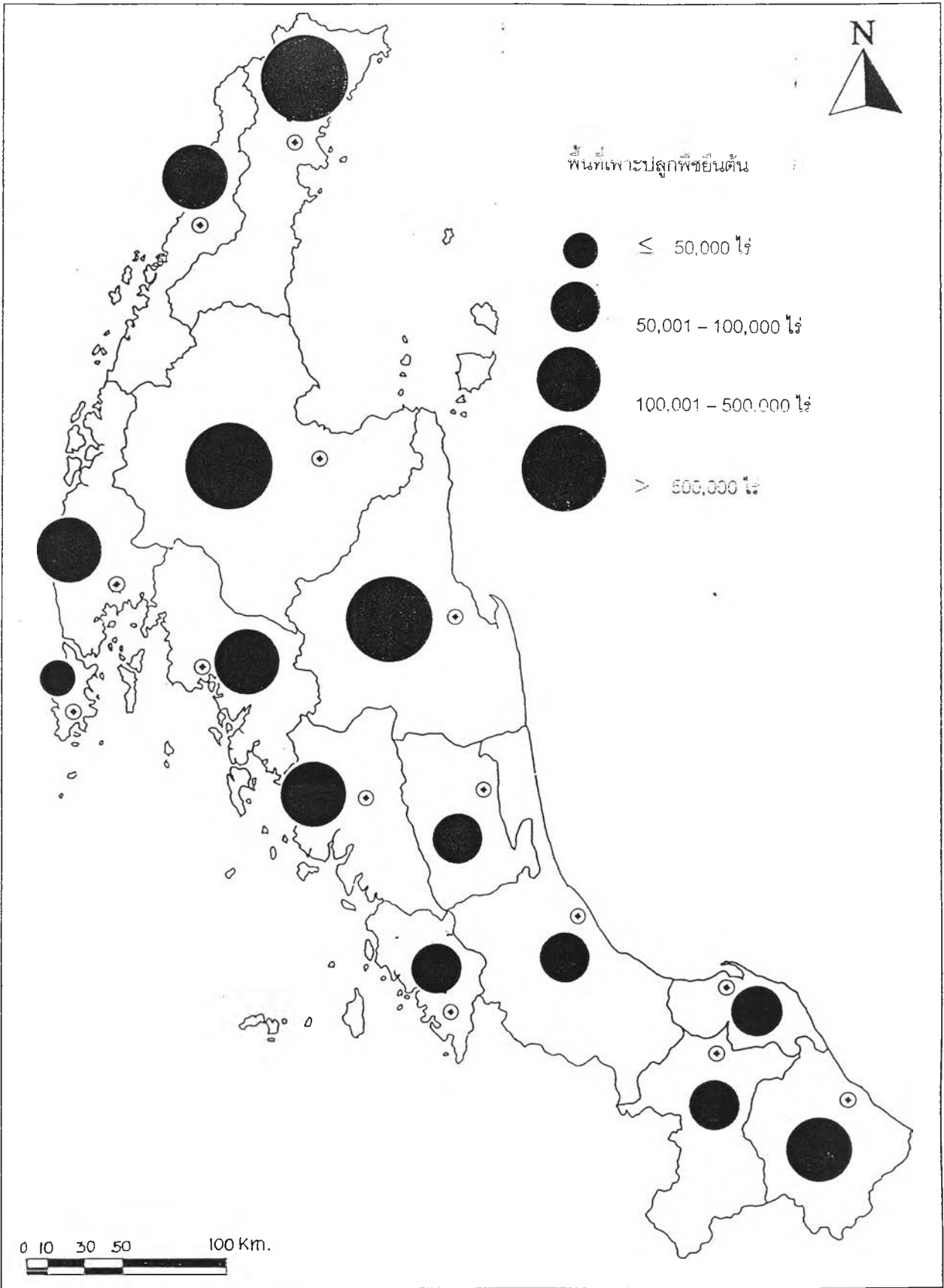
จากสถิติพื้นที่ปลูกพืชผักและพื้นที่ปลูกไม้ผลพืชยืนต้นจากสำมะโนการเกษตรปี พ.ศ. 2536 และการสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตรปี พ.ศ. 2541 คิดเป็นสัดส่วนเพื่อดูความหนาแน่นของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสองประเภทดังกล่าวข้างต้นในแต่ละจังหวัด ปรากฏผลดังนี้ (ตารางที่ 3.19 และ ตารางที่ 3.20)

3.2.1.2.1 พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ

ปี พ.ศ. 2536 ภาคใต้มีพื้นที่เพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.30 ของเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร โดยจังหวัดที่มีความหนาแน่นของพื้นที่ปลูกพืชผักไม้ดอกไม้ประดับคิดเป็นสัดส่วนมากที่สุด ได้แก่ ภูเก็ต ตามมาคือ นครศรีธรรมราช ชุมพร ปัตตานี สตูล สงขลา ระนอง นราธิวาส พัทลุง สุราษฎร์ธานี พังงา ตรัง กระบี่ และยะลา คิดเป็นร้อยละ 0.93, 0.45, 0.41, 0.40, 0.37, 0.28, 0.27, 0.27, 0.26, 0.25, 0.25, 0.16, 0.10, และ 0.07 ตามลำดับ

ในปี พ.ศ. 2541 พื้นที่ปลูกพืชผักไม้ดอกไม้ประดับในภาคใต้คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 0.69 ของเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร จังหวัดที่มีความหนาแน่นมากที่สุด คือ นครศรีธรรมราช รองลงมาคือ ปัตตานี ภูเก็ต พัทลุง ชุมพร พังงา สตูล กระบี่ ระนอง สุราษฎร์ธานี สงขลา ตรัง นราธิวาส และยะลา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.64, 1.33, 1.15, 0.99, 0.95, 0.77, 0.74, 0.49, 0.48, 0.24, 0.23, 0.17, 0.07 และ 0.00 ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> ⊙ ที่ตั้งจังหวัด ———— เส้นแบ่งเขตจังหวัด <p>ที่มา : การสำรวจการเปลี่ยนแปลงทางการเกษตร ปี พ.ศ. 2541</p>	<p>แผนที่ 3.9</p> <p>แสดงการกระจายตัวของพื้นที่เพาะปลูกพืชรubber ปีพ.ศ. 2541</p>
--	--

ตารางที่ 3.19 แสดงสัดส่วนของพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับกับพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นรายจังหวัดของภาคใต้ ปี พ.ศ. 2536

จังหวัด	เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร				
	รวมเนื้อที่ถือครองทั้งหมด	พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ	คิดเป็นร้อยละ	พื้นที่ปลูกพืชยืนต้น	คิดเป็นร้อยละ
สุราษฎร์ธานี	2,827,267	7,092	0.25	672,714	23.79
ชุมพร	1,671,230	6,784	0.41	1,000,588	59.87
ระนอง	366,042	1,005	0.27	210,720	57.57
สงขลา	1,712,083	4,747	0.28	106,458	6.22
นครศรีธรรมราช	3,155,098	14,203	0.45	512,235	16.24
พัทลุง	1,059,921	2,725	0.26	60,797	5.74
สตูล	447,847	1,637	0.37	66,552	14.86
ภูเก็ต	108,977	1,016	0.93	24,054	22.07
พังงา	787,839	1,994	0.25	170,870	21.69
กระบี่	1,160,628	1,130	0.10	406,037	34.98
ตรัง	1,151,384	1,898	0.16	70,335	6.11
ปัตตานี	413,326	1,652	0.40	75,014	18.15
ยะลา	622,025	462	0.07	72,576	11.67
นราธิวาส	787,609	2,148	0.27	158,309	20.10
รวม	16,271,276	48,493	0.30	3,607,259	22.17

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ตารางที่ 3.20 แสดงสัดส่วนของพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับกับพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นรายจังหวัดของภาคใต้ ปี พ.ศ. 2541

จังหวัด	เนื้อที่ถือครองทางการเกษตร				
	รวมเนื้อที่ถือครองทั้งหมด	พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ	คิดเป็นร้อยละ	พื้นที่ปลูกพืชยืนต้น	คิดเป็นร้อยละ
สุราษฎร์ธานี	3,139,286	7,639	0.24	770,742	24.55
ชุมพร	1,575,954	14,909	0.95	955,368	60.62
ระนอง	331,859	1,580	0.48	181,529	54.70
สงขลา	1,605,776	3,702	0.23	96,142	5.99
นครศรีธรรมราช	3,018,068	49,640	1.64	820,647	27.19
พัทลุง	978,015	9,718	0.99	55,282	5.65
สตูล	410,089	3,019	0.74	68,559	16.72
ภูเก็ต	99,927	1,152	1.15	21,212	21.23
พังงา	748,369	5,726	0.77	141,097	18.85
กระบี่	1,164,490	5,702	0.49	401,912	34.51
ตรัง	1,191,269	2,006	0.17	113,695	9.54
ปัตตานี	402,773	5,340	1.33	77,861	19.33
ยะลา	550,243	4	0.00	82,479	14.99
นราธิวาส	833,807	601	0.07	192,860	23.13
รวม	16,049,925	110,738	0.69	3,979,385	24.79

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรื

3.2.1.1.2 พื้นที่ปลูกพืชยืนต้น

ปี พ.ศ. 2536 พื้นที่ปลูกพืชยืนต้นในภาคใต้คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 22.17 ของเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร ส่วนจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นหนาแน่นเป็นสัดส่วนมากที่สุด คือ ชุมพร คิดเป็นร้อยละ 59.87 รองมาคือ ระนอง กระบี่ สุราษฎร์ธานี ภูเก็ต พังงา นราธิวาส ปัตตานี นครศรีธรรมราช สตูล ยะลา สงขลา ตรัง และพัทลุง คิดเป็นร้อยละ 57.57, 34.98, 23.79, 22.07, 21.69, 20.10, 18.15, 16.24, 14.86, 11.67, 6.22, 6.11, และ 5.74 ตามลำดับ

ส่วนในปี พ.ศ. 2541 นั้นภาคใต้มีพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 24.79 ของเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร และจังหวัดชุมพรมีพื้นที่เพาะปลูกหนาแน่นที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.62 รองลงมาคือ ระนอง กระบี่ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี นราธิวาส ภูเก็ต ปัตตานี พังงา สตูล ยะลา ตรัง สงขลา และพัทลุง มีพื้นที่ปลูกไม้ผลพืชยืนต้นคิดเป็นร้อยละ 54.70, 34.51, 27.19, 24.55, 23.13, 21.23, 19.33, 18.85, 16.72, 14.99, 9.54, 5.99 และ 5.65 ตามลำดับ

3.2.1.3 การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ และพื้นที่ปลูกพืชยืนต้น

3.2.1.3.1 พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ

ปี พ.ศ. 2541 พื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับในภาคใต้มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2536 ทั้งสิ้น 62,245 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 128 จังหวัดที่มีการขยายตัวของพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับมากที่สุดคือ จังหวัดกระบี่ คิดเป็นร้อยละ 405 รองลงมาเป็นจังหวัดพัทลุง นครศรีธรรมราช ปัตตานี พังงา ชุมพร สตูล ระนอง ภูเก็ต สุราษฎร์ธานี และตรัง ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 257, 250, 223, 187, 120, 84, 57, 13, 8, และ 6 ตามลำดับ ส่วนในอีก 3 จังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับลดลง คือ จังหวัดสงขลา นราธิวาส และยะลา คิดเป็นร้อยละ -22, -72, และ -99 ตามลำดับ

3.2.1.3.2 พื้นที่ปลูกพืชยืนต้น

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเป็น 3,979,385 ไร่ ในปี พ.ศ. 2541 คิดเป็นร้อยละ 10 จังหวัดที่มีการขยายตัวของพื้นที่ปลูกพืชยืนต้นสูงสุดคือ จังหวัดตรัง คิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมาคือ นครศรีธรรมราช นราธิวาส สุราษฎร์ธานี ยะลา ปัตตานี และสตูล คิดเป็นร้อยละ 60, 22, 15, 14, 4, และ 3 ตามลำดับ ส่วนจังหวัดอื่นๆ มีการขยายตัวของพื้นที่เพาะปลูกลดลง ได้แก่ จังหวัดกระบี่ ชุมพร พัทลุง สงขลา ภูเก็ต ระนอง และพังงา คิดเป็นร้อยละ -1, -5, -9, -10, -12, -14 และ -17 ตามลำดับ (ตารางที่ 3.21)

ตารางที่ 3.21 แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินเพื่อปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับและพืชยืนต้นเปรียบเทียบ ปี พ.ศ. 2536 และ ปี พ.ศ. 2541 รายจังหวัดตามเขตเกษตรเศรษฐกิจ

จังหวัด	เนื้อที่เพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ				เนื้อที่เพาะปลูกพืชยืนต้น			
	ปี 2536	ปี 2541	การเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ	ปี 2536	ปี 2541	การเปลี่ยนแปลง	ร้อยละ
สุราษฎร์ธานี	7,092	7,639	547	8	672,714	770,742	98,028	15
ชุมพร	6,784	14,909	8,125	120	1,000,588	955,368	-45,220	-5
ระนอง	1,005	1,580	575	57	210,720	181,529	-29,191	-14
สงขลา	4,747	3,702	-1,045	-22	106,458	96,142	-10,316	-10
นครศรีธรรมราช	14,203	49,640	35,437	250	512,235	820,647	308,412	60
พัทลุง	2,725	9,718	6,993	257	60,797	55,282	-5,515	-9
สตูล	1,637	3,019	1,382	84	66,552	68,559	2,007	3
ภูเก็ต	1,016	1,152	136	13	24,054	21,212	-2,842	-12
พังงา	1,994	5,726	3,732	187	170,870	141,097	-29,773	-17
กระบี่	1,130	5,702	4,572	405	406,037	401,912	-4,125	-1
ตรัง	1,898	2,006	108	6	70,335	113,695	43,360	62
ปัตตานี	1,652	5,340	3,688	223	75,014	77,861	2,847	4
ยะลา	462	4	-458	-99	72,576	82,479	9,903	14
นราธิวาส	2,148	601	-1,547	-72	158,309	192,860	34,551	22
รวม	48,493	110,738	62,245	128	3,607,259	3,979,385	372,126	10

ที่มา สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2541 พบว่าการปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับ และการปลูกไม้ผลพืชยืนต้นในภาคใต้ นั้นมีการขยายตัวของพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะส่วนของการปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับนั้นมีการขยายตัวสูงมากในจังหวัดที่อยู่บริเวณทางตะวันออกของภาค ส่วนของการปลูกไม้ผลพืชยืนต้นนั้น แม้ว่าในหลายจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่เพาะปลูกลดลง แต่เมื่อมองขนาดพื้นที่รวมทั้งสิ้นภายในภาคแล้ว สัดส่วนการเปลี่ยนแปลงก็ยังคงเพิ่มขึ้น จังหวัดที่มีการขยายตัวของพื้นที่เพาะปลูกพืชยืนต้นนั้นกระจายไปตามบริเวณต่างๆ ทั้งด้านตะวันออกและตะวันตกของภาค โดยทางด้านตะวันออกมีการขยายตัวของพื้นที่ปลูกตั้งแต่ตอนบนจนถึงตอนล่างของภาค แต่จังหวัดทางด้านตะวันตกของภาคนั้นมีการขยายตัวของพื้นที่ปลูกเพิ่มขึ้นในพื้นที่ตอนล่างเท่านั้น

3.2.2 ผลผลิตพืชผักผลไม้ที่สำคัญทางเศรษฐกิจในภาคใต้

พืชผักและผลไม้ที่สำคัญทางเศรษฐกิจของภาคใต้ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดทั้งภายในและตลาดส่งออก จะเป็นที่ยินยอมเพาะปลูกกันของเกษตรกรมากกว่าชนิดอื่นๆ จึงมีพื้นที่ผลิตกระจายอยู่ทั่วไปในภาค พืชผักที่สำคัญทางเศรษฐกิจดังกล่าวได้แก่ พริกชี้หนู แดงกว่า แดงร้าน และถั่วฝักยาว ส่วนผลไม้ที่สำคัญทางเศรษฐกิจได้แก่ เงาะ ทุเรียน มังคุด และลองกอง (ตารางที่ 3.22)

3.2.2.1 ปริมาณผลผลิตของพืชผักที่สำคัญทางเศรษฐกิจ

ในปีการเพาะปลูก 2541/42 ภาคใต้สามารถผลิตพืชผักที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจทั้ง 4 ชนิดรวมกันได้ทั้งสิ้น 86,005 ตัน จังหวัดนครศรีธรรมราช สามารถผลิตพืชผักทั้ง 4 ชนิดได้มากที่สุดของภาค รวม 17,140 ตัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 19.9 ของผลผลิตรวมทั้งภาค ส่วนผลผลิตอีกร้อยละ 80.1 ได้จากแหล่งผลิตในจังหวัดอื่นๆกระจายกันไปด้วยดังนี้คือ ชุมพร สงขลา สุราษฎร์ธานี นราธิวาส ตรัง สตูล พัทลุง กระบี่ ปัตตานี ภูเก็ต ระนอง ยะลา และพังงา ตามลำดับ ปริมาณผลผลิตที่เพาะปลูกได้รวม 13,048 11,420 7,142 6,813 6,359 5,890 5,851 3,927 3,518 2,500 1,135 999 และ 63 ตัน ตามลำดับ โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 15.4, 13.3, 8.3, 7.9, 7.4, 6.8, 6.8, 4.6, 4.1 และ 2.9 ของผลผลิตรวมของภาคตามลำดับ โดยบริเวณที่มีผลผลิตปริมาณมากของแต่ละจังหวัด กระจายอยู่ตามอำเภอต่างๆ ดังนี้ คือ

❖ จังหวัดนครศรีธรรมราช

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอท่าศาลา อำเภอสิชล และอำเภอบางขัน

❖ จังหวัดชุมพร

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอหลังสวน อำเภอสวี และอำเภอปะทิว

❖ จังหวัดสงขลา

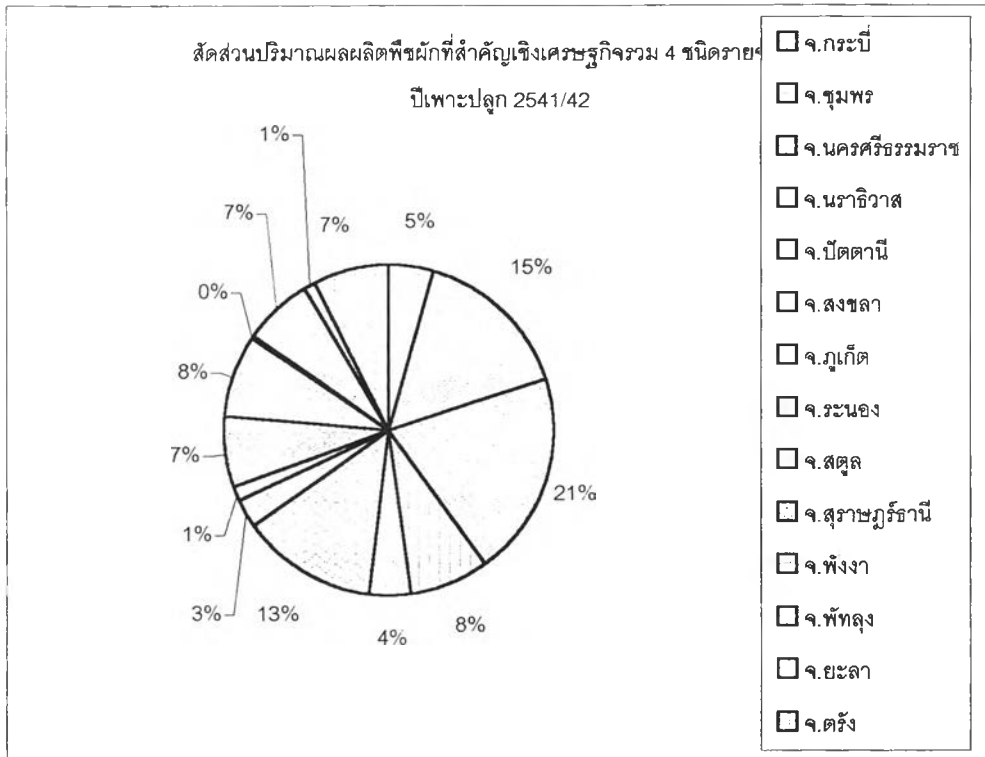
ตารางที่ 3.22 แสดงสัดส่วนปริมาณผลผลิตพืชผักที่สำคัญเชิงเศรษฐกิจรวม 4 ชนิดพร้อมพื้นที่
ผลิตรวมรายจังหวัดปีการเพาะปลูก 2541/42

จังหวัด	รวมพื้นที่(ไร่)	สัดส่วน	รวมปริมาณ(ตัน)	สัดส่วน
จ.กระบี่	4426	5.5	3927	4.6
จ.ชุมพร	13212	16.4	13248	15.4
จ.นครศรีธรรมราช	18016	22.4	17140	19.9
จ.นราธิวาส	5947	7.4	6813	7.9
จ.ปัตตานี	3538	4.4	3518	4.1
จ.สงขลา	8854	11.0	11420	13.3
จ.ภูเก็ต	2373	2.9	2500	2.9
จ.ระนอง	1235	1.5	1135	1.3
จ.สตูล	4001	5.0	5890	6.8
จ.สุราษฎร์ธานี	7915	9.8	7142	8.3
จ.พังงา	68	0.1	63	0.1
จ.พัทลุง	4694	5.8	5851	6.8
จ.ยะลา	1123	1.4	999	1.2
จ.ตรัง	5152	6.4	6359	7.4
ภาคใต้	80554	100.0	86005	100.0

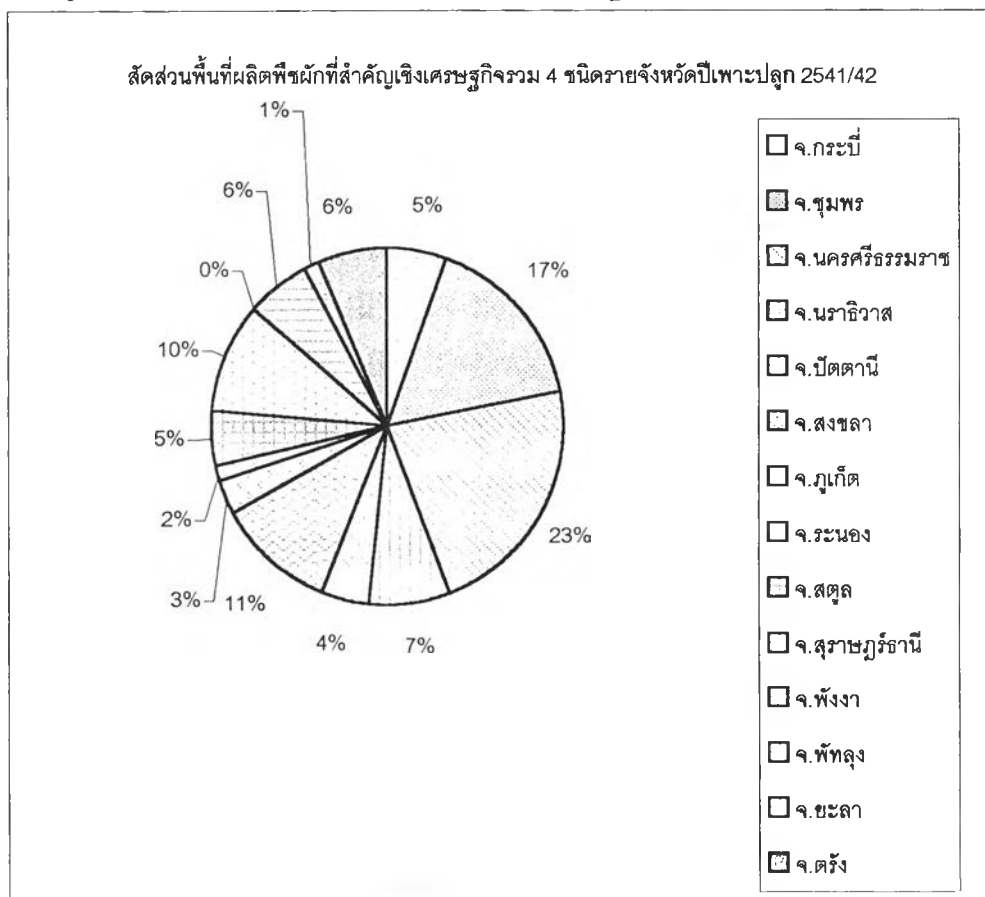
ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ชนิดผัก คือ พริกชี้หนู แดงกว่า แดงร้าน และถั่วฝักยาว

แผนภูมิที่ 3.5 แสดงสัดส่วนปริมาณผลผลิตพืชผักที่สำคัญเชิงเศรษฐกิจรวม 4 ชนิดรายจังหวัดปีเพาะปลูก 2541/42

แผนภูมิที่ 3.6 แสดงสัดส่วนพื้นที่ผลิตพืชผักที่สำคัญเชิงเศรษฐกิจรวม 4 ชนิดรายจังหวัดปีเพาะปลูก 2541/42

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอควนเนียง อำเภอจะนะ อำเภอเทพา

❖ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอเมืองสุราษฎร์ธานี
และอำเภอไชยา

❖ จังหวัดนราธิวาส

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอเจาะไอร้อง อำเภอตากใบ และอำเภอแว้ง

❖ จังหวัดตรัง

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอกันตัง อำเภอเมืองตรัง อำเภอรัษฎา และอำเภอ
ย่านตาขาว

❖ จังหวัดสตูล

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอเมืองสตูล อำเภอควนกาหลง และกิ่งอำเภอมะนัง

❖ จังหวัดพัทลุง

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอควนขนุน อำเภอเขาชัยสน และอำเภอศรีบรรพต

❖ จังหวัดกระบี่

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอเหนือคลอง อำเภอคลองท่อม และอำเภอเมืองกระบี่

❖ จังหวัดปัตตานี

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอเมืองปัตตานี อำเภอโคกโพธิ์ และอำเภอยะหริ่ง

❖ จังหวัดภูเก็ต

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอเมืองภูเก็ต

❖ จังหวัดระนอง

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอกะเปอร์

❖ จังหวัดยะลา

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอเบตง

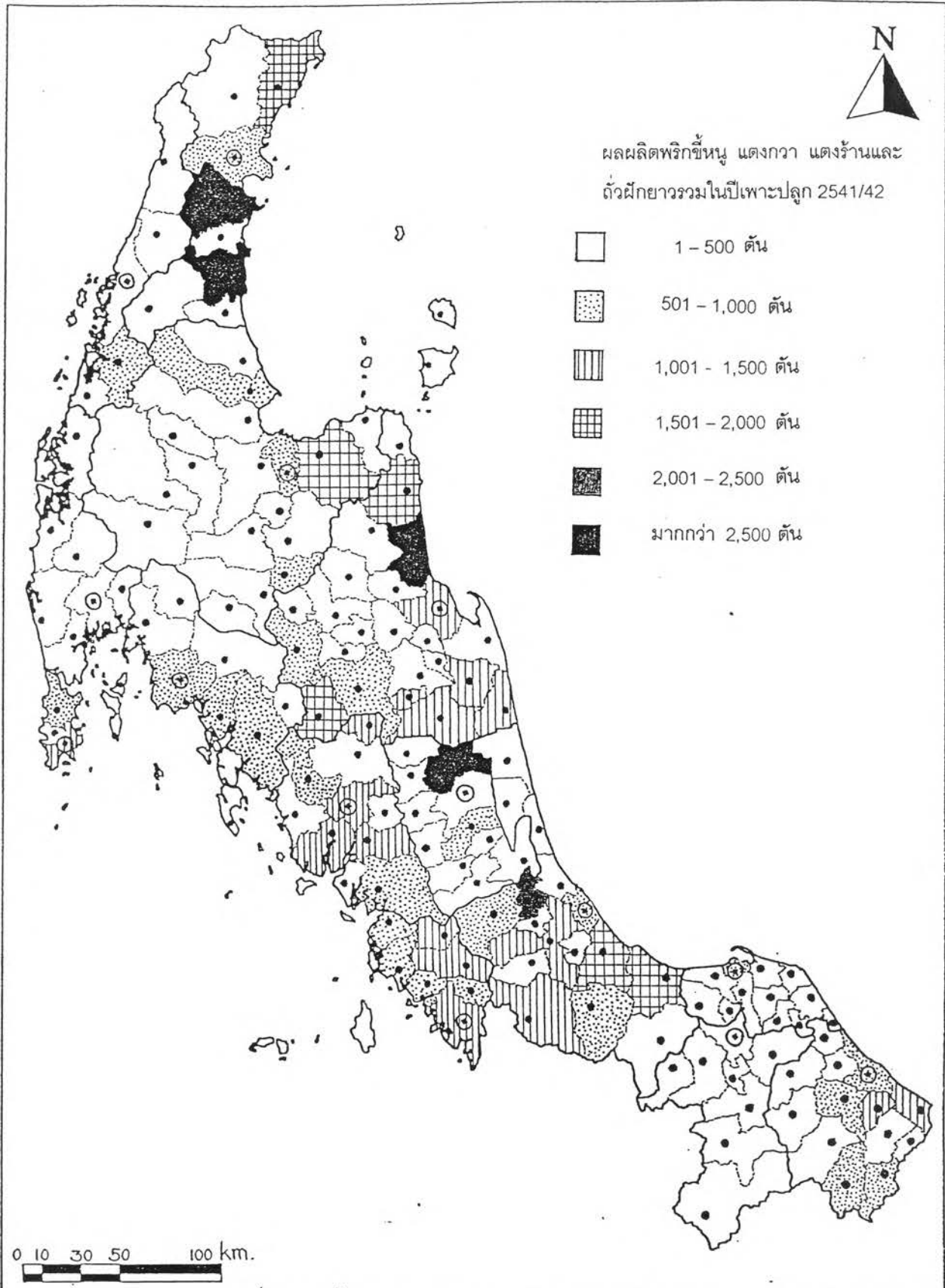
❖ จังหวัดพังงา

บริเวณที่มีผลผลิตรวมกันมากอยู่ใน อำเภอกระบี่

(แผนที่ 3.10)

3.2.2.2 การกระจายของพื้นที่ปลูกพืชผักที่สำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนพื้นที่ปลูกพืชผักทั้ง 4 ชนิดนี้ในภาคใต้ รวมทั้งสิ้น 80,554 ไร่ กระจายไปตาม
จังหวัดต่างๆ คือ จังหวัดนครศรีธรรมราช มีพื้นที่ปลูกพืชผัก 4 ชนิดรวมกันมากที่สุดของภาค
18,016 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 22.4 ของพื้นที่ปลูกรวมทั้งภาค รองลงมาได้แก่ ชุมพร สงขลา

แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

<p>สัญลักษณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> • ที่ตั้งอำเภอ ----- เส้นแบ่งเขตอำเภอ ⊙ ที่ตั้งจังหวัด ————— เส้นแบ่งเขตจังหวัด <p>ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p>	<p>แผนที่ 3.10</p> <p>แสดงผลผลิตพริกชี้หนู แดงกว่า แดงร้าน และถั่วฝักยาวรวมกันรายอำเภอในปีการ เพาะปลูก 2541/42</p>
--	--

สุราษฎร์ธานี นราธิวาส ตรัง พัทลุง กระบี่ สตูล ปัตตานี ภูเก็ต ระนอง ยะลา และพังงา ตามลำดับ มีพื้นที่ปลูกผักทั้ง 4 ชนิดรายจังหวัด 13,212 8,854 7,951 5,947 5,152 4,694 4,426 4,001 3,538 2,373 1,235 1,123 และ 68 ไร่ ตามลำดับ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.4, 11.0, 9.8, 7.4, 6.4, 5.8, 5.5, 5.0, 4.4, 2.9, 1.5, 1.4, และ 0.1 ของพื้นที่ปลูกรวมทั้งภาคตามลำดับ บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากในแต่ละจังหวัด มีดังนี้ คือ

❖ จังหวัดนครศรีธรรมราช

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอท่าศาลา อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอเชียรใหญ่

❖ จังหวัดชุมพร

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอหลังสวน อำเภอสวี และอำเภอปะทิว

❖ จังหวัดสงขลา

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอควนเนียง อำเภอเทพา และอำเภอจะนะ

❖ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอไชยา และอำเภอดอนสัก

❖ จังหวัดนราธิวาส

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในอำเภอเจาะไอร้อง อำเภอเมืองนราธิวาสและอำเภอตากใบ

❖ จังหวัดตรัง

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในอำเภอกันตัง อำเภอเมืองตรัง อำเภอรัษฎา และอำเภอย่านตาขาว

❖ จังหวัดพัทลุง

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในอำเภอควนขนุน และอำเภอเขาชัยสน

❖ จังหวัดกระบี่

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในอำเภอคลองท่อม อำเภอเมืองกระบี่ และอำเภอเหนือคลอง

❖ จังหวัดสตูล

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในกิ่งอำเภอมะนัง อำเภอเมืองสตูล และอำเภอควนกาหลง

❖ จังหวัดปัตตานี

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในอำเภอหนองจิก อำเภอสายบุรี และอำเภอยะหริ่ง

❖ จังหวัดภูเก็ต

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในอำเภอเมืองภูเก็ต

❖ จังหวัดระนอง

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอกะเปอร์

❖ จังหวัดยะลา

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในอำเภอรามัน และอำเภอเมืองยะลา

❖ จังหวัดพังงา

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในอำเภอกระบุรี

(แผนที่ 3.11)

3.2.2.3 ปริมาณผลผลิตของผลไม้ที่สำคัญทางเศรษฐกิจ

ส่วนปริมาณผลผลิตของผลไม้ที่สำคัญทางเศรษฐกิจของภาคทั้ง 4 ชนิดนี้ จังหวัดชุมพร เป็นพื้นที่ที่ผลิตได้มากที่สุด รวม 204,775 ตัน ในปีการเพาะปลูก 2541/42 คิดเป็นสัดส่วนถึง ร้อยละ 37 ของผลผลิตรวมที่ได้ทั้งภาค 556,186 ตัน นอกจากนั้นก็กระจายไปตามแหล่งผลิต จังหวัดอื่นๆ ได้แก่ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ระนอง พังงา ยะลา นราธิวาส กระบี่ สงขลา พัทลุง สตูล ปัตตานี ตรัง และภูเก็ต ตามลำดับ ปริมาณผลผลิตที่เพาะปลูกได้คิดเป็น 79,501 57,577 48,275 37,739 28,440 21,251 15,246 15,001 14,515 13,067 8,511 7,207 และ 5,081 ตันตามลำดับ โดยคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 14, 10, 9, 7, 5, 4, 3, 3, 3, 2, 2, 1 และ 1 ของผลผลิตรวมของภาคตามลำดับ โดยแต่ละจังหวัดก็มีแหล่งที่มีผลผลิตจำนวนมากอยู่ใน อำเภอต่างๆ ดังนี้ (ตารางที่ 3.23)

❖ จังหวัดชุมพร

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอพะโต๊ะ อำเภอหลังสวนและอำเภอทุ่งตะโก

❖ จังหวัดนครศรีธรรมราช

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอลานสะกา อำเภอท่าศาลา และอำเภอ ร่อนพิบูลย์

❖ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอกาญจนดิษฐ์ อำเภอเกาะสมุย และอำเภอพนม

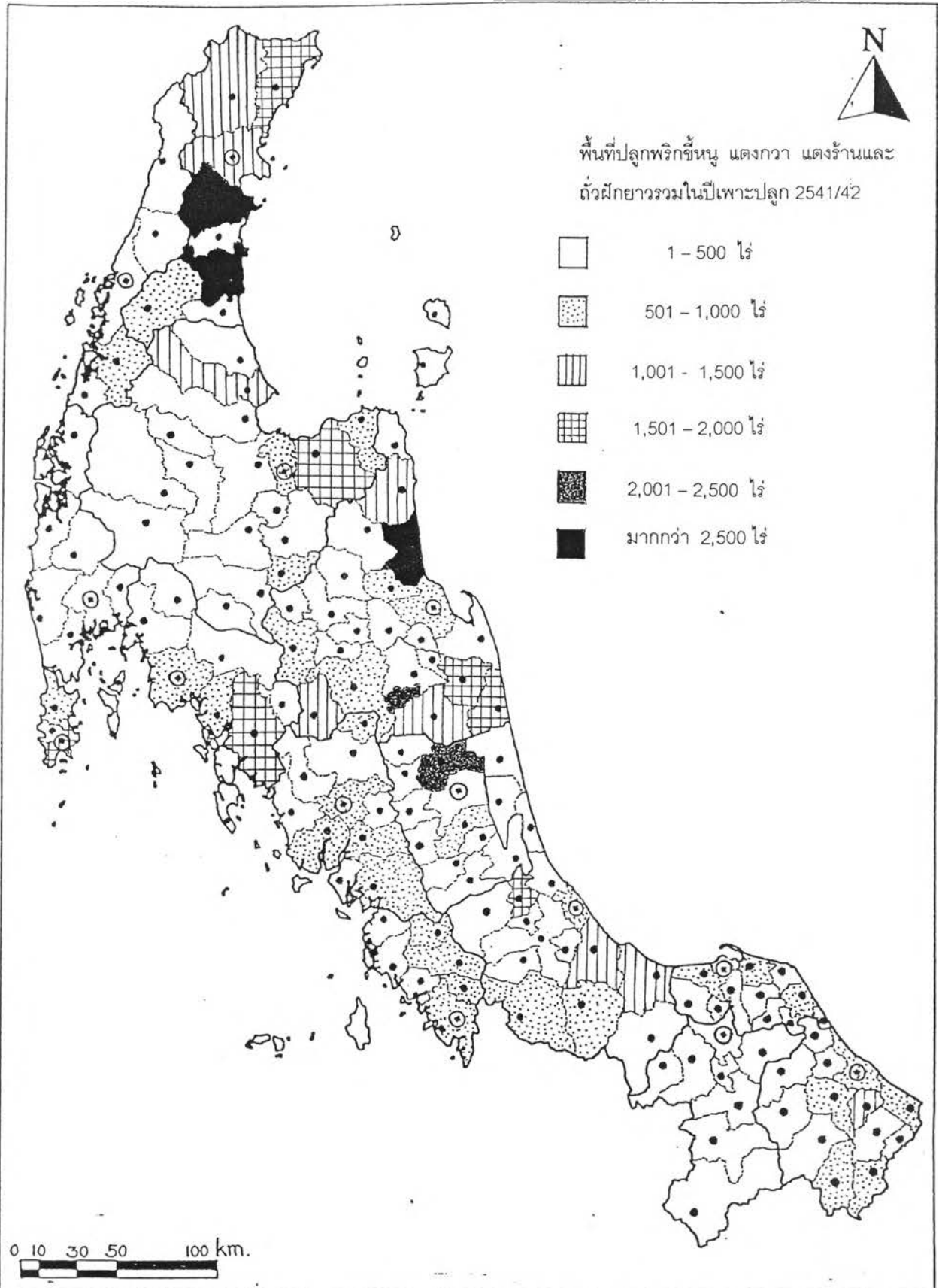
❖ จังหวัดระนอง

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอเมืองระนอง อำเภอกระบุรี และอำเภอละอุ่น

❖ จังหวัดพังงา

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอตะกั่วทุ่ง อำเภอกระบุรี และอำเภอท้ายเหมือง

❖ จังหวัดยะลา

พื้นที่ปลูกพริกขี้หนู แตงกวา แตงร้านและ
ถั่วฝักยาวรวมในปีเพาะปลูก 2541/42

- 1 - 500 ไร่
- ▤ 501 - 1,000 ไร่
- ▨ 1,001 - 1,500 ไร่
- ▩ 1,501 - 2,000 ไร่
- ▧ 2,001 - 2,500 ไร่
- มากกว่า 2,500 ไร่

0 10 30 50 100 km.

แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

สัญลักษณ์

- ที่ตั้งอำเภอ   ----- เส้นแบ่งเขตอำเภอ
- ⊙ ที่ตั้งจังหวัด   ————— เส้นแบ่งเขตจังหวัด

ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนที่ 3.11

แสดงพื้นที่ปลูกพริกขี้หนู แตงกวา แตงร้าน
และถั่วฝักยาวรวมกันรายอำเภอในปีการ
เพาะปลูก 2541/42

ตารางที่ 3.23 แสดงสัดส่วนปริมาณผลผลิตผลไม้ที่สำคัญเชิงเศรษฐกิจรวม 4 ชนิดพร้อมพื้นที่
ผลผลิตรวมรายจังหวัดปีการเพาะปลูก 2541/42

จังหวัด	พื้นที่ผลิตรวม(ไร่)	สัดส่วนร้อยละ	ผลผลิตรวม(ตัน)	สัดส่วนร้อยละ
จ.กระบี่	25,809	3	15,246	3
จ.ชุมพร	234,481	23	204,776	37
จ.ตรัง	23,018	2	7,207	1
จ.นครศรีธรรมราช	155,134	15	79,501	14
จ.นราธิวาส	123,819	12	21,251	4
จ.ปัตตานี	37,403	4	8,511	2
จ.พังงา	50,540	5	37,739	7
จ.พัทลุง	33,383	3	14,515	3
จ.ภูเก็ต	6,311	1	5,081	1
จ.ยะลา	72,426	7	28,440	5
จ.ระนอง	66,816	7	48,275	9
จ.สงขลา	31,508	3	15,001	3
จ.สตูล	25,895	3	13,067	2
จ.สุราษฎร์ธานี	128,641	13	57,577	10
ภาคใต้	1,015,184	100	556,186	100

ที่มา: กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ชนิดผลไม้ คือ เงาะ ทุเรียน มังคุด ลองกอง

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอบันนังสตา อำเภอยะหา และอำเภอรามัน

❖ จังหวัดนราธิวาส

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอศรีสาคร อำเภอช้างอ และอำเภอเรือเสาะ

❖ จังหวัดกระบี่

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอเมืองกระบี่ อำเภออ่าวลึก และอำเภอเขาพนม

❖ จังหวัดสงขลา

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอรัตภูมิ อำเภอสะเตาะและอำเภอหาดใหญ่

❖ จังหวัดพัทลุง

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอกงหรา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ และอำเภอศรีบรรพต

❖ จังหวัดสตูล

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอควนกาหลง อำเภอควนโดน และอำเภอทุ่งหว้า

❖ จังหวัดปัตตานี

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอสายบุรี อำเภอแม่ลานและอำเภอโคกโพธิ์

❖ จังหวัดตรัง

บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอปะเหลียน อำเภอห้วยยอด และอำเภอเมืองตรัง

❖ จังหวัดภูเก็ต

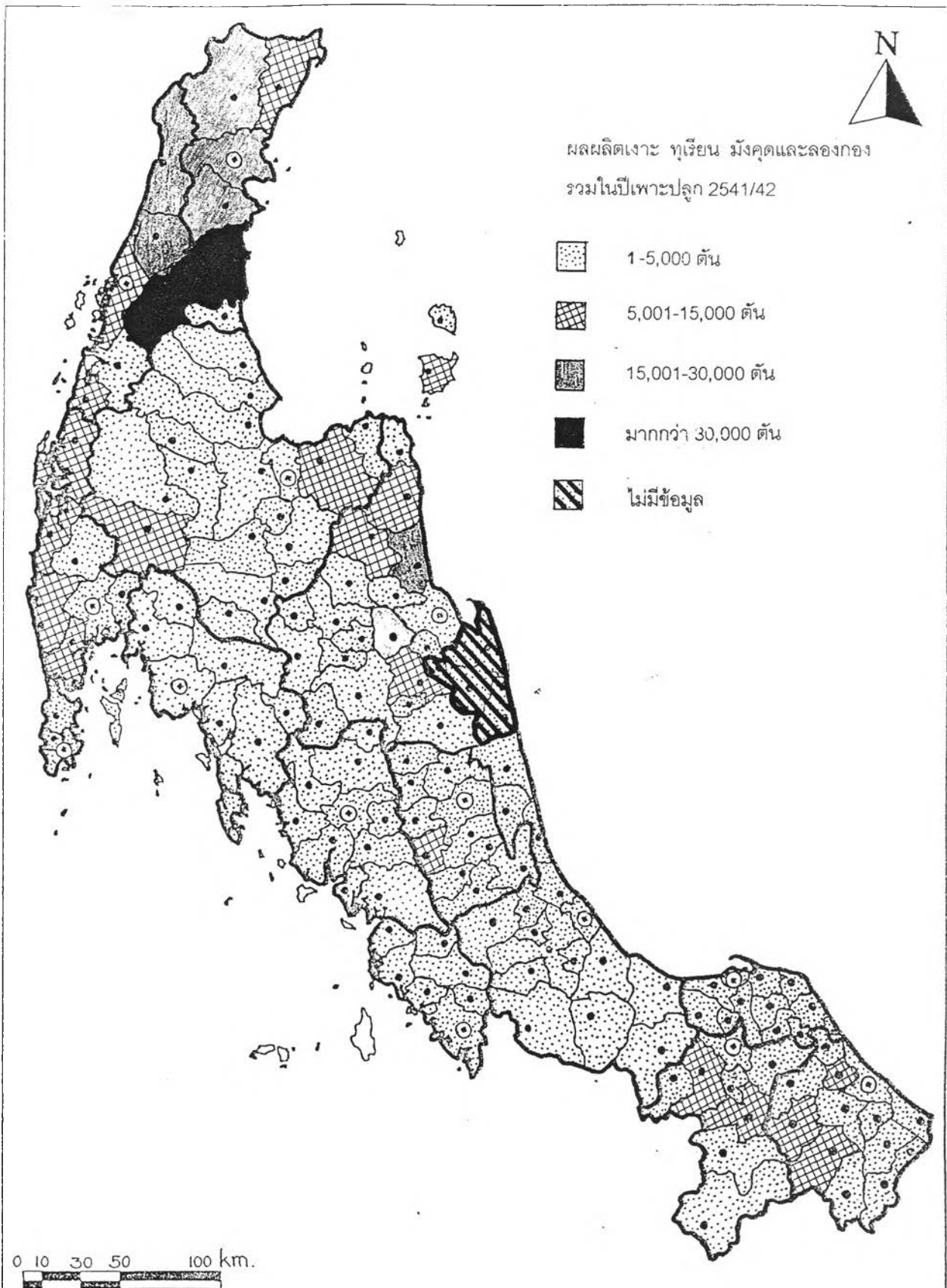
บริเวณที่มีปริมาณผลผลิตรวมมากอยู่ใน อำเภอถลาง

(แผนที่ 3.12)

3.2.2.4 การกระจายของพื้นที่ปลูกผลไม้ที่สำคัญทางเศรษฐกิจ

เนื่องจากภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีลักษณะทางกายภาพที่เหมาะสมต่อการปลูกพืชยืนต้น และพืชยืนต้นที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้นจากยางพาราและมะพร้าว คือ ผลไม้ ชนิดของผลไม้ที่เป็นที่นิยมปลูกกันทั่วไปในภูมิภาคเนื่องจากเป็นที่ต้องการบริโภคของตลาดทั้งภายในประเทศและตลาดส่งออก ได้แก่ เงาะ ทุเรียน มังคุด และลองกอง ซึ่งเป็นผลไม้หลักที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ

ในปีการเพาะปลูก 2541/42 จากข้อมูลของกรมส่งเสริมการเกษตร ภาคใต้มีพื้นที่เพาะปลูกพืชทั้ง 4 ชนิด คือ เงาะ ทุเรียน มังคุดและลองกอง รวมกันทั้งสิ้น 1,015,184 ไร่ ซึ่งกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ดังนี้ คือ ชุมพร มีพื้นที่เพาะปลูกรวมพืชทั้ง 4 ชนิดนี้มากที่สุด คือ 234,481 ไร่ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 23 ของภาค รองลงมาได้แก่ นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี นราธิวาส ยะลา ระนอง พังงา ปัตตานี พัทลุง สงขลา สตูล กระบี่ ตรัง และภูเก็ต ซึ่งแต่ละจังหวัดมีพื้นที่เพาะปลูกรวมพืช 4 ชนิดตามลำดับดังนี้คือ 155,134 128,641 123,819 72,426

แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

สัญลักษณ์	แผนที่ 3.12
● ที่ตั้งอำเภอ	แสดงผลผลิตเงาะ ทุเรียน มังคุดและ
⊙ ที่ตั้งจังหวัด	ลองกองรวมกันรายอำเภอในปีเพาะปลูก
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	2541/42

66,816 50,540 37,403 33,383 31,508 25,895 25,809 23,018 และ 6,311 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 15, 13, 12, 7, 7, 5, 4, 3, 3, 3, 3, 2 และ 1 ของพื้นที่ปลูกรวมทั้งภาคตามลำดับ ซึ่งแต่ละจังหวัดจะมีแหล่งเพาะปลูกที่หนาแน่นอยู่ที่อำเภอต่างๆ ดังนี้

❖ จังหวัดชุมพร

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอท่าแซะ อำเภอหลังสวน และอำเภอพะโต๊ะ

❖ จังหวัดนครศรีธรรมราช

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอสีชล อำเภอท่าศาลา และอำเภอลานสกา

❖ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอบ้านนาสาร อำเภอบ้านตาขุน และอำเภอพนม

❖ จังหวัดนราธิวาส

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอสุคีริน อำเภอระแงะ และอำเภอศรีสาคร

❖ จังหวัดยะลา

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอบันนังสตา อำเภอรามันและอำเภอธารโต

❖ จังหวัดระนอง

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอกระบุรี อำเภอละอุ่น และอำเภอเมืองระนอง

❖ จังหวัดพังงา

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอตะกั่วป่า อำเภอกะปงและอำเภอท้ายเหมือง

❖ จังหวัดปัตตานี

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอยะรัง อำเภอสายบุรี และอำเภอกะพ้อ

❖ จังหวัดพัทลุง

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอกงหรา กิ่งอำเภอศรีนครินทร์ และอำเภอตะโหมด

❖ จังหวัดสงขลา

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอนาทวี อำเภอสะเดา และอำเภอรัตภูมิ

❖ จังหวัดสตูล

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอควนกาหลง อำเภอควนโดน และกิ่งอำเภอมะนัง

❖ จังหวัดกระบี่

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอเมืองกระบี่ อำเภออ่าวลึก และอำเภอเขาพนม

❖ จังหวัดตรัง

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ใน อำเภอปะเหลียน อำเภอห้วยยอด และอำเภอเมืองตรัง

❖ จังหวัดภูเก็ต

บริเวณที่มีพื้นที่เพาะปลูกกระจายอยู่มากอยู่ในอำเภอถลาง
(แผนที่ 3.13)

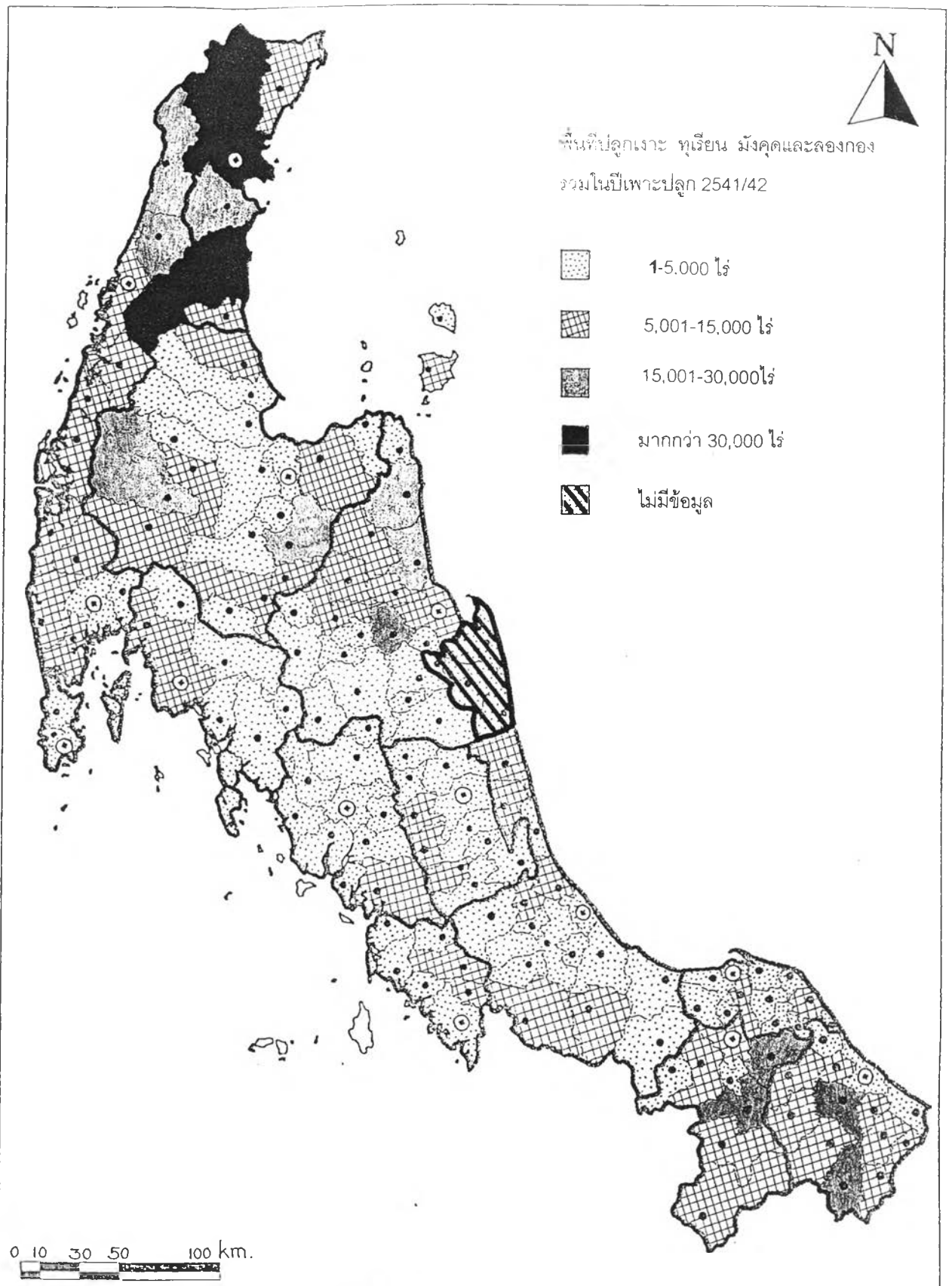
กล่าวโดยสรุป

แม้ว่าการปลูกพืชผักในภาคใต้จะมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับภาคอื่นๆ และทำให้ต้องซื้อผลผลิตจากภาคอื่นๆ เข้ามาเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการบริโภค แต่จากสถิติการเพาะปลูกและผลผลิตของกรมส่งเสริมการเกษตร ก็สามารถบอกบริเวณที่เป็นแหล่งเพาะปลูกซึ่งมีความสำคัญกับการผลิตผักในภาคใต้ได้ บริเวณที่เป็นแหล่งเพาะปลูกผักที่มีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจของภาค ได้แก่ ภาคใต้ตอนบนฝั่งตะวันออก ซึ่งลักษณะทางกายภาพเป็นพื้นที่ราบชายฝั่งทะเล บริเวณที่เหมาะสมต่อการปลูกพืชผักเป็นบริเวณที่ราบลุ่มน้ำทะเลเคยท่วมถึงที่ไม่มีปัญหาดินเปรี้ยว รวมถึงที่ราบตะกอนลุ่มน้ำ

ส่วนการปลูกผลไม้ นั้นจะมีพื้นที่ผลิตและปริมาณผลผลิตมากกว่าพืชผักมาก แหล่งผลิตใหญ่ที่สำคัญสำหรับผลไม้ทั้ง 4 ชนิดคือ เงาะ ทุเรียน มังคุดและลองกองในภาคใต้นั้น อยู่บริเวณพื้นที่ 3 จังหวัดทางตอนบนของภาค ได้แก่ จังหวัดชุมพร จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดสุราษฎร์ธานี คือเป็นพื้นที่ที่มีพื้นที่เพาะปลูกมากและมีปริมาณผลผลิตรวมที่ได้ก็มากที่สุดของภาค ส่วนแหล่งผลิตที่สำคัญรองลงมาได้แก่ พื้นที่สองบริเวณคือ พื้นที่ 2 จังหวัดทางตอนล่างของภาคคือ จังหวัดนราธิวาสและยะลา ซึ่งมีพื้นที่เพาะปลูกมากเช่นกัน และอีก 2 จังหวัดทางฝั่งตะวันตกบริเวณตอนบนของภาคคือ จังหวัดระนองและจังหวัดพังงา แม้จะมีพื้นที่เพาะปลูกรวมกันน้อยกว่าพื้นที่ปลูกรวมของจังหวัดนราธิวาสและยะลา แต่ผลผลิตที่ได้รวมกันสูงกว่าอีก 2 จังหวัดเกือบสองเท่าตัว การปลูกผลไม้และพืชยืนต้นในภาคใต้ทำมากในภูมิประเทศที่เป็นที่ดอนที่ราบเชิงเขา ซึ่งมีลักษณะดินและการระบายน้ำที่เหมาะสม

นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่าการกระจายของพื้นที่เพาะปลูกพืชผักและผลไม้ที่สำคัญนั้นสัมพันธ์กันกับพื้นที่ที่เป็นแหล่งเพาะปลูกพืชผักและไม้ดอกไม้ประดับและพื้นที่ปลูกพืชยืนต้น

พื้นที่ปลูกเงาะ ทุเรียน มังคุดและลองกอง
รวมในปีเพาะปลูก 2541/42

- 1-5,000 ไร่
- 5,001-15,000 ไร่
- 15,001-30,000ไร่
- มากกว่า 30,000 ไร่
- ไม่มีข้อมูล

0 10 30 50 100 km.

แนวทางการพัฒนาโครงข่ายและที่ตั้งตลาดผักและผลไม้ที่สอดคล้องกับพื้นที่ผลิตในภาคใต้ของประเทศไทย

สัญลักษณ์		แผนที่ 3.13
• ที่ตั้งอำเภอ	----- เส้นแบ่งเขตอำเภอ	แสดงพื้นที่ปลูกเงาะ ทุเรียน มังคุดและ ลองกองรวมกันรายอำเภอในปีเพาะปลูก 2541/42
⊙ ที่ตั้งจังหวัด	————— เส้นแบ่งเขตจังหวัด	
ที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์		

อย่างไรก็ตามเนื้อหาที่แสดงถึงพื้นที่และผลผลิตของพืชผักผลไม้ในภาคใต้ นั้นจากการศึกษาได้เลือกเฉพาะชนิดพืชที่มีความสำคัญมากในเชิงเศรษฐกิจกับภาคใต้ และเป็นที่ยอมรับภาคอย่างแพร่หลายทั้งตลาดในภูมิภาค ภายในประเทศและต่างประเทศ แต่พืชผักและผลไม้ชนิดอื่นๆ ที่เกษตรกรในภาคใต้นิยมเพาะปลูกและทำรายได้ให้ครัวเรือนนั้นยังมีอีกหลายชนิดซึ่งยังเป็นที่ต้องการและนิยมของตลาดแต่พื้นที่เพาะปลูกโดยเปรียบเทียบยังน้อยกว่า และบางชนิดไม่เป็นที่นิยมแพร่หลายเท่ากับผักผลไม้ที่ศึกษามาข้างต้น ชนิดพืชเหล่านั้น ได้แก่ สะตอ มะนาว จำปาตะ ส้มโอ ส้มโชกุน สับปะรด กล้วยหอม ชิง และพืชผักพื้นเมืองอีกหลายชนิด ดังนั้นพื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตของพืชผักและผลไม้ชนิดอื่นๆ ในภาคใต้อาจยังมีอีกมากและสามารถทำรายได้ให้กับเกษตรกรผู้ปลูกไม่น้อย ซึ่งหากสามารถส่งเสริมให้เกษตรกรขยายการเพาะปลูกและขยายตลาดให้กว้างขึ้น ก็ยังทำให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นให้กับภาคเกษตรได้อีกมาก